

Fagbladet **FOA**

5 TIP

til billig valuta
SIDE 44

fokus:

**KOMMUNER
DISKRIMINERER
ANSATTE**

Antallet af sager stiger
SIDE 8

**FOA DÆMPER
EKSAMENSFRYGT**

Elever på SOSU-skolen i Aarhus får akupunktur
SIDE 30

FORSØGSBØRN

Forældre eksperimenterer
med børns allergi
SIDE 22

Meiken og hendes kolleger tænker, før de taler

VI DYRKER DEN GODE SLADDER

Lær forskellen på god
og dårlig sladder

SIDE 34

Det trange arbejdsmarked

Flere fagforbund inklusive FOA melder om et stigende antal sager, hvor medlemmer bliver fyret i strid med lovene om ligebehandling og forskelsbehandling. Det er ikke længere et særsyn at se medarbejdere med høre- eller synshandicap, med gravide maver eller med dåbsattester af ældre dato blive fyret. Dertil kommer så sagerne om firing af overvægtige, som beskyttes af loven om forskelsbehandling.

Eksemplerne viser, at det desværre ikke altid er kompetencer og resultater, der kigges på, når der skal afskediges – men derimod de karakteristika, der gør, at en medarbejder adskiller sig fra normen. I FOA taler tallene sit klare sprog. I 2010 var der 35 sager om ligebehandling og forskelsbehandling. I 2012 var tallet steget til 133 sager.

Én af dem er sosu-assistent Mette Lindbak, der selv har sklerose, og som blev fyret under orlov med sin datter, der har psoriasis-gigt.

Den sag blev for nylig med FOAs mellemkomst afgjort ved et forlig, der gav Mette 150.000 kroner i erstatning. Selv om vi desværre næppe har set den sidste af den type sager endnu, er en god lære af Mettes historie, at man som ramt ikke bare skal bøje nakken. Man skal brokke sig og klage. ★

Gitte Hejberg

Gitte Hejberg
ansv. chefredaktør
gith@foa.dk
Tlf.: 46 97 24 58

Finn Olsen
redaktionschef
fino@foa.dk
Tlf.: 46 97 23 97

Rie Schmidt
redaktionssekretær
ries@foa.dk
Tlf.: 46 97 23 28

Britta Lundqvist
journalist
brlu@foa.dk
Tlf.: 46 97 23 20

Fyret under sin orlov

Sosu-assistent Mette Lindbak tog orlov for at passe sin syge datter. Da orloven var slut, var der ikke noget job at vende tilbage til. Nu har hun fået erstatning.

Side 8-11

Børn i Hirtshals slipper fantasien løs i bunker af genbrugsmaterialer.
Side 16

GENBRUGS- RYTMER

Vær god ved dine fødder

Sådan undgår du problemer med fødderne.

Side 50

Allergidag-plejer i 16 år

Der er adgang forbudt for støv, dyrehår og røgpartikler hos daglejer Bettina Bønke.

Side 22

Når sladder gør godt

Positiv sladder er med til at tømre arbejdspladsen sammen, siger sladderforskere.

Side 34-40

I hvert nummer

Dennis K	14
Det virker	19
Fagligt talt	20
FOA hjælper	30
Spørg løs	32
7 skridt	43
Mad med Klinken	53
Quizen	58

tema
sladder

Merete Nielsen
journalist
men@foa.dk
Tlf.: 46 97 25 25

Finn Danielsen
journalist
fida@foa.dk
Tlf.: 46 97 23 33

Signe Højgaard
journalist
signe.hojgaard@foa.dk
Tlf.: 46 97 23 33

Joe Anderson
grafiker
joe001@foa.dk
Tlf.: 46 97 23 22

Maja Honoré
grafiker
maja001@foa.dk
Tlf.: 46 97 22 57

Peter Kamper Vendrup
grafiker
peve@foa.dk
Tlf.: 46 97 24 42

UDGIVER

FOA
FAGOGARBEJDE

Stauings Plads 1-3
1790 København V
Tlf: 46 97 26 26
Fax: 46 97 22 90
www.foa.dk
foa@foa.dk

nyt

63

procent af FOAs medlemmer vurderer, at de har mere travlt på deres arbejde nu end for et år siden.

Kilde: Medlemsundersøgelse, FOA, maj 2013

A-kassen på slankekost

Siden 2008 har der ikke været nogen stigning i det beløb, FOAs medlemmer betaler til driften af FOAs A-kasse. Alligevel er kontingentet steget med 101 kroner om måneden, men hele den stigning er fastlagt ved lov og dækker efterløn og forsikring.

Foto: Jørgen Thre

De bliver i øvrigt meget forundrede, når de hører om lønnen her. Selv ufaglærte har haft bedre forhold i det private, end de kan få hos os.

CHARLOTTE HERVIT, FORMAND FOR HR-CHEFERNE I KOMMUNERNE, I DANSKE KOMMUNER, OM KOMMUNERNES PROBLEMER MED AT TILBYDE SENIORJOB TIL ÆLDRE LEDIGE

Børnenes grundlovsdag.

4. juni – dagen før den 'rigtige' grundlovsdag – samledes børn og voksne fra københavnske daginstitutioner og dagplejer i Hans Tavsens Park på Nørrebro. På billedet er børn fra Børnehaven Ansgars Engle i gang med at lave deres egne flag for at fejre dagen.

Er den nye dagpenge-løsning god nok?

Regeringen er klar med en ny dagpenge-løsning. Vi har spurgt fire medlemmer, om de mener, aftalen løser problemet.

Ejnar Andersen, portør på Skejby Sygehus:

Det er godt, at det ikke bliver a-kassernes medlemmer, der skal betale. Det ville æde den lille lønstigning, vi fik i OK13. Dem, der arbejder som vikarer i jobrotation, burde genoptjene retten til dagpenge. Ellers står de i samme situation, når det slutter.

Keta Hermansen, sosu-assistent på Skejby Sygehus:

Systemet er meget uoverskueligt. Vilkaerne for de ledige bliver klart forringet. I forhold til at genoptjene retten til dagpenge er et år i arbejde lang tid. Jeg synes, det var bedre før.

Günther Paulsen, ledig handicaphjælper:

Det er fint, at der kommer en ekstra ydelse – men jeg tror, man vil se mange ledige falde ud af systemet igen, når de har opbrugt den. Det er en hån, at det tager et år at genoptjene retten til dagpenge. Det kræver, at man har et fast job og ikke er truet af ledighed længere.

Jan Rytter Egeberg, ledig sosu-assistent:

Vi har haft et godt og trygt dagpengesystem i mange år. Det ødelægger man nu og vælger en kortsigtet løsning. Regeringen håber nok på, at der sker noget inden 2016, hvor arbejdsmarkedsydelsen udløber, så de ikke behøver tage stilling igen.

Velfærden bliver sparet væk

FOA deltager i **Folkemødet** på Bornholm for at sætte spot på velfærd og behovet for vækst i den offentlige sektor.

Af Britta Lundqvist ★ arkivfoto: Scanpix

Bornholm lægger klipper og solskinstimer til den politiske debat, når der for tredje år holdes Folkemøde fra den 13.-16. juni. Her vil alt, hvad der kan krybe og gå af politikere, organisationsfolk og andet godtfolk – heriblandt nogle FOA-medlemmer med familie – invadere øen.

FOA vil gøre sit til, at velfærd bliver et påtrængende emne i de tre døgn, lover næstformand **Mona Striib**.

“Folkemødet er stedet, hvor beslutningstagere og meningsdannere er samlet, og derfor er det en god anledning til at synliggøre de udfordringer, FOAs medlemmer står med i deres daglige arbejde. Vi vil sætte spot på, at man er ved at spare den offentlige velfærd helt i stykker.”

Besparelserne har kostet FOAs medlemmer dyrt, for 24.000 af deres arbejdspladser er forsvundet siden 2009.

“Kommunerne har sparet mere, end de behøvede. Det rammer helt dybt i den grundlæggende velfærd,” fastslår Mona Striib.

Skab offentlig vækst

FOAs dagsorden på Folkemødet skal være at få skabt vækst i den offentlige sektor.

FOA deltager i Folkemødet på Bornholm for at **synliggøre de udfordringer**, FOAs medlemmer står med i en tid, hvor der har været store besparelser på velfærdsområdet. Billedet er fra Folkemødet sidste år. Se nye billeder på www.foa.dk

med både landspolitikere og kommunal- og regionspolitikere.

Skræmmende perspektiver

FOA har også fokus på nogle af de aktuelle tendenser, der truer velfærden.

“Jeg synes, der er nogle skræmmende tendenser på sundhedsområdet, hvor uligheden øges med udbredelsen af sundhedsforsikringer. Det er også en glidebane med brugen af frivillige, hvor vi ser, at kommuner er begyndt at annoncere efter frivillige,” siger Mona Striib. ★

brlu@foa.dk

Du kan følge debatter og aktiviteter på www.foa.dk/folkemoedet

72

timer med politik er der på Folkemødet på Bornholm 13.-16. juni.

FOAs dagsorden er at skabe **debat om velfærden**,” siger næstformand Mona Striib.

Velfærd i hverdagen

Hvad vil politikerne Johanne Schmidt-Nielsen fra Enhedslisten og Pernille Rosenkrantz-Theil fra Socialdemokraterne gøre ved velfærd i hverdagen? Det vil vise sig på FOAs spil om de dilemmaer, der opstår, når der ikke er overensstemmelse mellem borgernes forventninger og de faktiske velfærds-tilbud.

Massefyringer truer sfo'er

Længere skoledage kan koste jobbet for adskillige tusinde ansatte i sfo'er og fritidshjem.

Af Finn Danielsen

Folketingets partier har kastet sig ud i et langvarigt slagsmål om en reform af Folkeskolen, der med en længere skoledag kan få vidtrækkende konsekvenser for de ansatte i skolefritidsordninger og fritidshjem.

FOAs medlemmer dækker cirka 5.000 fuldtidsstillinger på området, viser en opgørelse fra analysefirmaet Bureau 2000. Men da mange er ansat på deltid, kan betydeligt flere end 5.000 pædagoger og pædagogmedhjælpere med rette frygte, at arbejdsløsheden lurer i horisonten.

FOA arbejder i to retninger for at sikre medlemmernes stillinger, fortæller **Jakob Sølvhøj**, formand for Pædagogisk Sektor.

“Vi forsøger at påvirke den overordnede ramme, så sfo'er og fritidshjem kan fortsætte med nogenlunde samme time- og børnetal. Men bliver skoledagen væsentligt længere, må vi også kæmpe for flere stillinger på skolen.”

Aktivitetstimer

Regeringen ønsker at skabe en mere sammenhængende skoledag ved at flytte tid og aktiviteter fra fritidsordningerne over i skolen. Det meste af den udvidede skoletid skal bruges til såkaldte 'aktivitetstimer', hvor børnenes leg, bevægelse og sociale udvikling er omdrejningspunktet. Her kan både pædagoger og personale med andre kvalifikationer bidrage, mener regeringen. Men oppositionen med Venstre i spidsen har sat hælene i. De vil have flere timer med undervisning i dansk og matematik.

En anden mulighed for at sikre FOAs medlemmer stillinger i skolen er som undervisningsassistenter, mener Jakob Sølvhøj. ★

fida@foa.dk

30

timer om ugen. Så længe skal børn fra 0-3. klasse gå i skole.

Kilde: Regeringens reformoplæg 'Gør en god skole bedre'

Kommunerne taber penge

Det er gratis at gå i skole, mens forældrene betaler en del af udgiften til fritidsordninger. Kommunerne kan derfor se frem til et stort økonomisk tab, hvis skoledagen forlænges på bekostning af sfo'er og fritidshjem.

Slut med sfo'en

På mange af de skoler, der har deltaget i forsøg med heldagsskole, er sfo'en blevet nedlagt eller reduceret.

Kilde: Rambøll: Evaluering af heldagsskoler

Forældre gør modstand

“En forlænget skoledag fjerner muligheden for at have fritidstilbud, der er altafgørende for vores børns udvikling, trivsel og sociale kompetencer.”

Kilde: Åbent brev fra Forældrenes Landsforening til skolepolitikere på Christiansborg

Succes med assistenter

Undervisningsassistenter i skolerne har haft en positiv effekt for særligt de udsatte elever, både i forhold til trivsel og fagligt udbytte.

Kilde: Rambøll: Evaluering af undervisningsassistentordningen

Læs mere

Følg slaget om folkeskole-skolereformen
www.foa.dk

Skolemor løser problemerne

Når læreren ikke har tid til at række ud, må **undervisningsassistenten** være den ekstra omsorgshånd. Det giver plads i klassen til børn, der ellers ikke lige passer ind.

Af Finn Danielsen ★ foto: Niels Åge Skovbo

Tina Würtz møder på Aakjærskolen i Skive Kommune som en af de allerførste. Hun starter sin arbejdsdag kl. 7.30 med en visit i sfo'en for at høre, om nogle børn er kedede af noget. Hun får gerne et par stykker i hånden, der vil hjælpe med at låse op i skolen. Måske dukker en forælder op med et barn, der er kommet skidt i gang med dagen. Eller en sms dinger ind på mobilen med melding om et andet barn, der godt må holdes lidt ekstra øje med.

Forældrenes forlængede arm
Tina Würtz er undervisningsassistent, og det job passer den tidligere dagplejer og omsorgsmedhjælper rigtig

godt. Hun kalder sig selv for 'skolemor', for hun er forældrenes forlængede arm på skolen.

"Jeg behandler børnene, som jeg gerne ville have, at andre tog sig af mine egne børn."

Hun er knyttet til indskolingsgruppen (0.- 3. klasse), og hun kender navnene på alle 130 børn. Men hun har ikke fast skema for de 30 timer, hun er på skolen.

"For hvis jeg møder et barn på gangen, der har det dårligt, bruger jeg den tid, der skal til."

Styr på vildbasserne

Det giver ikke sure miner hos den lærer, der måske ellers

En meget livlig Hector finder Tinas favn **mere spændende** end undervisningen.

godt kunne have brugt Tina til at holde styr på nogle af vildbasserne i klassen. For det klarer hun, når snakken

med barnet er slut.

"Jeg sætter mig ved siden af dem og hjælper. Så kommer de videre i stedet for at smide det hele og forlade klassen."

Tina kan helt hellige sig om-sorgen for børnene, for hun har ikke noget ansvar for undervisningen.

"Det afgørende for mig er, at børnene får en god skoledag, at de bliver set og føler sig velkomne." ★

fida@foa.dk

Sakset fra foa.dk

28.05. Løft øger abort-risiko

Gravide, der skal foretage tunge personløft i deres arbejde, har op til tre gange så stor risiko for at få en spontan abort som gravide med stillesiddende arbejde. Det viser en ny undersøgelse, som er baseret på tal for omkring 70.000 gravide i perioden 1996 til 2002.

28.05. FOA: Så lyt dog til vismændene

Øg det offentlige forbrug. Så klart lyder opfordringen fra FOA til regeringen, efter at vismændene har konkluderet, at regeringens stramme styring af det offentlige forbrug hæmmer væksten.

28.05. Dagpleje stadig billigst

En plads i dagpleje er generelt stadig billigere end en plads i vuggestue, viser en ny opgørelse, som analysefirmaet Bureau 2000 har foretaget for FOA. Her har man sammenlignet priserne på dagpleje og vuggestue i landets kommuner i henholdsvis 2007 og i år.

23.05. Tvivl om ytringsfriheden

En dagplejer fra Ringkøbing-Skjern Kommune skrev direkte til Børne- og Familieudvalget, hvor hun gav udtryk for sine bekymringer over konsekvenserne af kommunens planer om ændringer i dagplejen. Ledelsens reaktion var, at hun skulle skrive under på, at det var illoyalt.

22.05. Din løn sækker bagud

Det seneste års lønstigning hos FOAs faggrupper kan ikke holde trit med priserne. Lønnen for ansatte i kommuner og regioner er steget med omkring én procent fra februar sidste år til februar i år. I samme periode er priserne gået 1,2 procent i vejret.

Læs flere nyheder på foa.dk

“Jeg er meget tilfreds med, at kommunen har erkendt, at jeg har været udsat for forskelsbehandling,” siger sosu-assistent Mette Lindbak, der har fået **150.000 kroner i erstatning**. Hendes sklerose gør, at hun har brug for flere pauser i løbet af dagen.

Flere diskrimineres på jobbet

FOAs medlemmer bliver i stigende grad udsat for diskrimination i forhold til **graviditet, alder og handicap**. Og ny EU-dom vil føre til flere sager.

Af Merete Nielsen ★ foto: Lene Esthave

Desværre. Vi vil hellere ansætte to yngre på 20 og 21 år.

Sådan lød afslaget til en 37-årig sosu-assistent, da hun søgte arbejde som kontorelev.

Sagen, som FOA førte – og vandt – tæller med i den stigende bunke af sager, der handler om diskrimination på arbejdsmarkedet.

Både når det handler om alder, graviditet og handicap, er der en stigende tendens til, at arbejdsgiverne ikke altid følger lovgivningen.

Det viser en opgørelse over sager om ligebehandling og forskelsbehandling fra FOA-afdelingerne, og sager som er kørt videre til forbundet, fordi de ikke har kunnet løses lokalt.

I 2010 var der 35 sager. Året efter 84 sager, og i 2012 var det steget til 133 sager.

Dertil kommer et ukendt antal sager, hvor forbundet har rådgivet FOA-afdelingerne telefonisk.

Ønsker ikke retssager

“Vi ser i stigende grad, at gravide bliver afskedigede, og vi ser samme udvikling i sager

om forskelsbehandling, hvor medlemmer bliver dårligere stillet end andre på grund af alder eller handicap,” siger **Christina Skjold**, der er advokat i FOA.

Hendes erfaring er, at FOAs medlemmer ofte ikke ønsker, at der bliver rejst en sag ved domstolene, og derfor bliver mange sager forligt lokalt. I de tilfælde accepterer arbejdsgiverne typisk en fratrædelsesgodtgørelse, da de ikke mener, at afskedigelsen er i strid med Forskelsbehandlingsloven.

Fyret under orlov

En af de sager, som FOA har ført i år, handler om sosu-assistent **Mette Lindbak**, der blev fyret under orlov med sin handicappede datter. Den blev for nylig afgjort ved et forlig, hvor hun fik 150.000 kroner i erstatning for urimelig fyring.

“Afgørelsen bekræfter, at man er beskyttet, når man enten selv har et handicap eller har et barn med handicap,” siger Christina Skjold.

Flere beskyttes af lovgivning

Ifølge Christina Skjold er der flere grunde til udviklingen. Blandt andet at arbejdsmarkedet er blevet mindre rummeligt.

“Vi oplever en strammere kurs fra kommunernes side. Men det handler også om, at fortolkningen af lovgivningen gradvis bliver udvidet, og at flere derfor bliver omfattet af Ligebehandlingsloven og Forskelsbehandlingsloven.”

En ny dom fra EU-Domstolen slår eksempelvis fast, at det er ligegyldigt, om handicap forstået som en funktionsnedsættelse skyldes sygdom eller er medfødt. Og det er nyt, forklarer advokat **Jacob Goldschmidt**, der har ført sagen for HK.

“Vi forventer, at dommen vil føre til flere sager, fordi flere vil have en lettere mulighed for at blive omfattet af handicapbeskyttelsen,” siger han. ★

men@foa.dk

Mettes vej til erstatning
Side 10

133

Så mange sager om ligebehandling og forskelsbehandling har FOA haft i 2012. I 2010 var der kun 35 sager.

Flere sager om handicap

En ny dom fra EU-Domstolen fra april 2013 kan få stor betydning for beskyttelsen af handicappede på arbejdsmarkedet.

- Hidtil har man skullet have en varig funktionsnedsættelse for at være omfattet af handicapbegrebet.
- Det nye er, at en langvarig – men ikke nødvendigvis varig – funktionsnedsættelse som følge af sygdom også er omfattet.

Det siger loven

Hvis en medarbejder har en sygdom, som medfører en funktionsnedsættelse, skal arbejdsgiveren forsøge at fastholde medarbejderen ved f.eks. at stille hjælpemidler til rådighed eller ændre arbejdstid.

Kilde: FOA Overenskomst

[bag om ordet]

I juridisk forstand er man **handikappet**, når man har en funktionsnedsættelse og har behov for hjælp, som andre mennesker ikke har.

Mette blev fyret under sin orlov

Hun blev **glemt af systemet og opsagt**, da hun var på orlov med sin datter. Nu har kommunen indgået forlig, som giver Mette Lindbak 150.000 kroner.

Af Merete Nielsen ★ foto: Lene Esthave

“Jeg har fået ret i, at jeg er blevet uretfærdigt behandlet. Det er jeg meget tilfreds med.”

Sosu-assistent **Mette Lindbak** er lettet. Lettet over, at en langvarig sag er slut. Og især lettet over, at Haderslev Kommune har erkendt, at hendes afskedigelse tilbage i 2009 var i strid med loven om forskelsbehandling.

Mette Lindbak var dengang ansat på et plejecenter i et fleksjob, da hun lider af sklerose. Sygdommen betyder blandt andet, at hun ikke kan klare rengøringsopgaver og har brug for ekstra pauser.

Mette Lindbak blev afskediget af Haderslev Kommune i 2009, men fandt selv i 2010 **et nyt fleksjob**, hvor hun passer en multihandikappet pige i eget hjem.

Mettes vej til erstatning

Februar 2001:

Mette får fleksjob på et plejecenter i Haderslev Kommune.

November 2004-marts 2009:

Mette har orlov uden løn med sin datter, der lider af svær psoriasisigt. Kommunen bevilger tabt arbejdsfortjeneste.

26. februar 2009:

Mette får et brev fra Haderslev Kommune om, at hun er påtænkt

afskediget. I samme brev står, at hun er fritstillet pr. 2. marts 2009.

Juni 2010:

Mette får et nyt fleksjob som hjælper for en multihandikappet pige.

Maj 2013:

Haderslev Kommune vil gerne indgå forlig, og Mette får 150.000 kroner i erstatning, hvilket svarer til 6,4 måneders løn.

Desværre, dit job er nedlagt
Oven i sit eget handicap har Mette en datter, som har svær psoriasisigt. Derfor har hun haft orlov i knap fire år frem til marts 2009 for at passe datteren.

Da Mette ringer til sin arbejdsplads i løbet af februar for at aftale nærmere om mødetid, får hun en ubehagelig overraskelse.

“Desværre, dit job er blevet nedlagt,” lyder beskeden fra lederen på det plejecenter, hun er blevet overflyttet til under sin orlov.

“Det havde de så lige glemt at fortælle mig. Jeg var sim-

pelthen røget ud af systemet, fordi jeg ikke længere stod på lønningslisten under min orlov,” siger Mette Lindbak.

Hun ringer rundt for at opklare, hvad der er sket og forsøger at overtale kommunen til at finde en løsning, så hun kan vende tilbage til arbejdsmarkedet.

“Jeg sagde til dem: ‘Bare giv mig et job, så glemmer vi det her.’”

Det er kommunen imidlertid ikke indstillet på. Hun bliver opsagt og kontakter derfor sin fagforening, FOA Sønderjylland.

Ender med forlig

Forhandlingerne med kommunen fører ingen vegne, og sagen ryger videre til forbundet. Her mener advokat i FOA **Christina Skjold**, at Mette har været udsat for forskelsbehandling. Dels er hun blevet afskediget, mens hun har holdt orlov med sin handicappede datter, og dels har kommunen ikke forsøgt at omplacere Mette, da hendes stilling blev nedlagt.

Desuden er Mette blevet behandlet anderledes end andre fleksjobbere, der ligesom hende har været i en særlig puljeordning, hvor

arbejdspladsen har fået 100 procent lønrefusion.

FOA støvner kommunen, og sagen skulle have været for Landsretten, men kommunen vælger i sidste øjeblik at indgå forlig i slutningen af maj 2013.

Forliget giver Mette 6,4 måneders løn, hvilket svarer til 150.000 kroner.

“Jeg kunne nok have fået mere, hvis jeg havde fået medhold i retten, men det er bare rart at få det overstået.” ★

men@foa.dk

Har du oplevet forskelsbehandling på jobbet?

Sig din mening på Facebook

 www.facebook.com/fagogarbejde

Handikappede er beskyttet

Arbejdsgivere må ikke forskelsbehandle, når de ansætter, afskediger, forflytter, forfremmer og fastsætter løn- og arbejdsvilkår. Kriterierne er blandt andet:

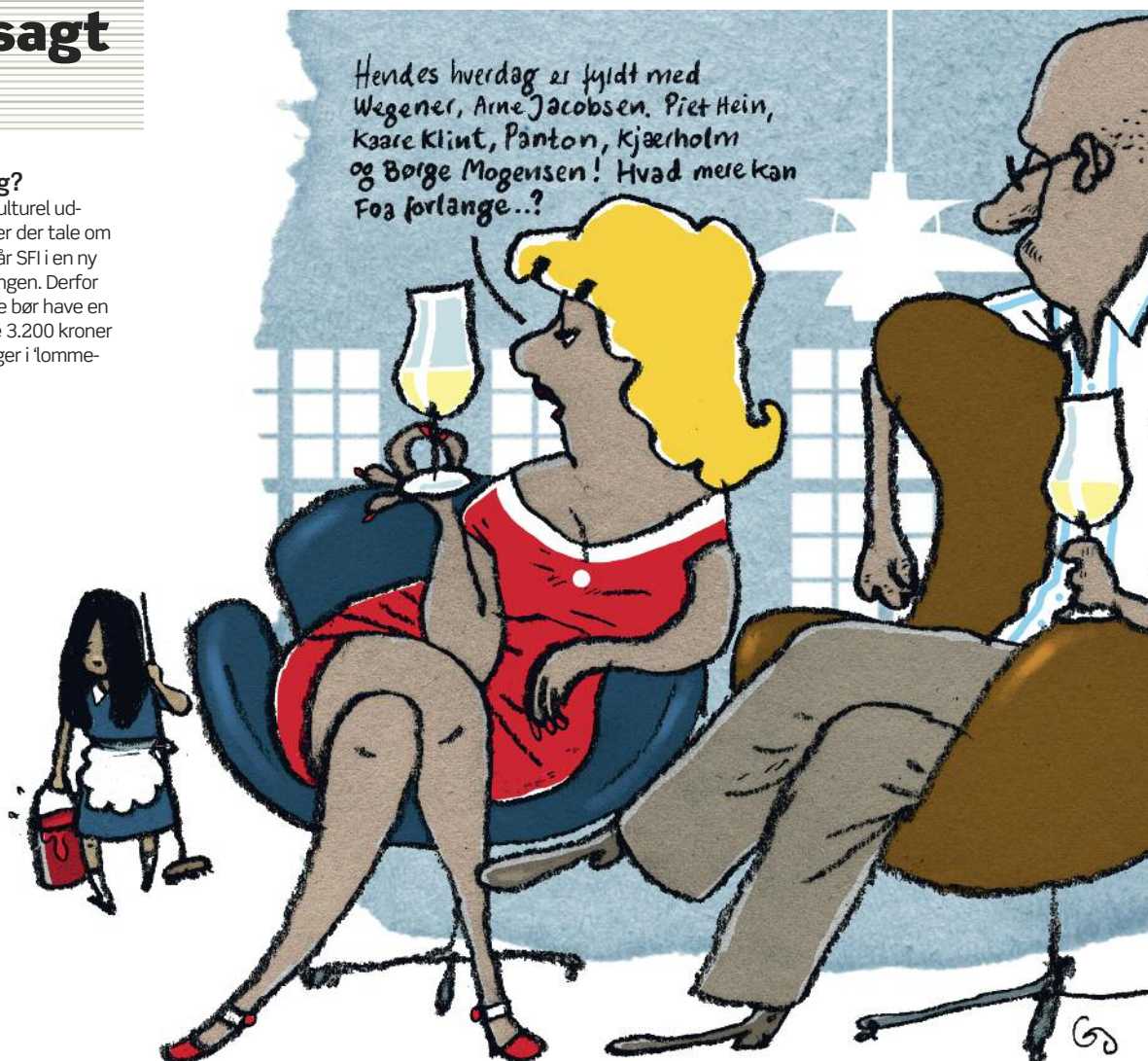
- tro
- politisk overbevisning
- seksuel orientering
- etnisk/national oprindelse
- alder
- handicap.

groft sagt

Kulturel udveksling?

Officielt er der tale om kulturel udveksling. I virkeligheden er der tale om billig arbejdskraft, fastslår SFI i en ny rapport om au pair-ordningen. Derfor mener FOA, at au pair'erne bør have en rimelig løn i stedet for de 3.200 kroner om måneden, de modtager i 'tomme penge'.

Tegning: Gitte Skov

[snuden fremme]

Skole-eksperten **Niels Egelund** mener, at aktivitets-timer kan styrke elevernes faglighed.

Professor Niels Egelund er ekspert i den danske folkeskole, men ikke medlem af dens fan-klub. Mange så ham på tv, da 9.2 forsædeligt tabte til Kina i næsten alle fag, med panderynker så dybe, at det lignede bølgegang på fladskærmen. Niels Egelund savner ro, regler og disciplin i skolen. Han ser for

meget slaphed, slendrian og elever, der ganske enkelt lærer for lidt. Derfor er han tilhænger af en længere skoledag, men også af de aktivitetstimer, som regeringen har foreslået.

Oppositionen kalder dem 'hulahop'-timer, fordi for eksempel pædagoger og pædagogmedhjælpere kan være med her. Niels Egelund mener tværtimod, at netop de timer er kernepunktet i en reform, der skal styrke elevernes faglighed. "Skolen har brug for varierede arbejdsformer. Det skaber læring i elevernes hoveder, når de

møder andre end lærere, og når tingene bliver gjort på en anderledes måde."

Lærerne arbejder, som de har gjort siden folkeskolens start i 1814, mener Niels Egelund. Så hvis aktivitetstimerne droppes, får børnene bare mere af det samme. Og kommer til at kede sig, frygter han.

Han finder det trist og ærgerligt, at der er gået 'Christiansborg-teater' i folkeskolereformen. Han så ellers gode muligheder for en ny og bedre skole. Bedre end den, han selv oplevede. ★

Niels Egelund er professor ved Aarhus Universitet og national projektleder for PISA, der undersøger og sammenligner skoleelevers præstationer i forskellige lande.

**TRÆT
TRÆT
TRÆT**

❁ 9 ud af 10 kvinder mangler jern

Træthed og manglende energi er et velkendt tegn på, at kroppen er i underskud af jern. Men føler du dig bleg eller svimmel, kan det også være et fingerpeg om, at kroppen mangler jern.

Floradix® Kräuterblut er et velsmagende urte – jerntilskud, der med sit indhold af syrlige naturlige ekstrakter fra blomster, frugter og bær, optages særligt godt.

Floradix® Kräuterblut er mild ved maven og er ikke tilsat nogen form for sukker, eller konserveringsmidler.

Købes i helsekostforretninger, hos Matas og på apoteket.

Læs mere på www.mezina.dk.

*Kvinder i den fødedygtige alder

Scan koden og læs mere om produktet.

Skjult kamera fortsat på afveje

Så faldt der endnu en dom i en sag om brug af skjult kamera. Denne gang i en sag helt tilbage fra 2007, hvor Bastard Film på vegne af Danmarks Radio havde fået ansat en muldvarp med skjult kamera på bostedet Ringbo.

Det skjulte kamera har gennem de seneste ti år flittigt besøgt offentlige arbejdspladser, og i et demokrati skal den offentlige sektor naturligvis være åben og gennemsigtig, og skjult kamera skal naturligvis kunne bruges også i den offentlige sektor – når spillereglerne ellers overholdes.

De spilleregler, som skal sikre, at brugere af den offentlige velfærd og service og velfærdsarbejderne ikke er frit bytte for enhver metode, som sensationsjournalister med hang til levende billeder kan hitte på.

[kort sagt]

Mediebranchen bør udarbejde et sæt bindende regler for brugen af skjulte optagelser.

Vil branchen ikke selv gå til biddet, så bør Folketinget gå på banen.

Det er de spilleregler, som volder pressen problemer. Og som nu koster den muldvarpe-forklædte journalistpraktikant og hendes chef dagbøder for at bryde straffeloven.

Og det var formentlig de samme spilleregler, som fik Danmarks Radio til få dage efter Ringbo-dommen at droppe at bringe skjulte optagelser af unge, der ryger hash på døgninstitutionen Nexus.

Ringbo-dommen, som måske

ankes, betyder også, at retten for første gang beslutter at konfiskere råbåndene bag den oprindelige udsendelse. Det er der grund til at være rigtig tilfreds med.

Summen af FOAs erfaringer viser, at den er helt gal med beskyttelsen af individets retsstilling. Den ufrivilligt filmede er uden diskussion den svage part. Uanset om det er den filmede borger eller den filmede ansatte.

Det er David mod Goliat, når den enkelte dansker skal gå i rette med store dagblade eller tv-stationer. Og den svage part må i mine øjne have nogle grundlæggende rettigheder, hvad enten det er berettiget eller uberettiget, at den pågældende lander på forsiden eller optræder på skærmen i primetime.

Derfor er der brug for, at mediebranchen udarbejder et sæt bindende etiske regler for brugen af skjulte optagelser. Vil branchen ikke selv gå til biddet, så bør Folketinget gå på banen. ★

Dennis Kristensen

Facebook

De ressourcestærke får mest hjælp

30. maj

Høj indkomst er normalt ensbetydende med mere ressourcestærke pårørende, og det er de ældre med ressourcestærke pårørende, som får det, som de kræver. Jeg oplever meget store forskelle i, hvad den enkelte borger visiteres til, og det er kun yderst sjældent, at "omfattende og det normalt overstigende" ydelser tildeles borgere med 'svage' og socialt udsatte pårørende. Simpelthen fordi de ikke går ind og 'tager kampen' med kommunen.

Martin Høyem

Facebook

Hvor blev seniorjobbene af?

21. maj

Hvad med seniorjobbene? Efter hvad jeg kunne læse mig til, er de røget i skraldespanden under forhandlingerne!

Linda Ustrup Rasmussen

Facebook

Træt af at blive kaldt doven

20. maj

Jeg er ved at være godt træt af, at nogen siger, at der er arbejde nok, og at man bare sidder derhjemme og er doven. Jeg er stadig ikke i fast arbejde, men er afløser på tredje år, arbejder en masse og får supplerende dagpenge. Jeg kunne lige så

Hvis de ledige ikke fyldte op alle mulige steder, kunne besparelserne jo ikke hænge sammen ...

LILLI OLSEN

Hvad mener du?

Her bringer vi uddrag af debatten på foa.dk og på FOAs Facebookside.

godt bare gå hjemme i stedet for at arbejde, så ville jeg få for 37 timer. Men jeg vil hellere ud at lave noget, og det er der mange, der gerne vil. Der er ikke noget sjovt i at gå alene hjemme, så bliver man jo skør i hovedet.
Jytte Vangsgaard

Facebook Fri os for embedsmands-filter 26. maj

Uanset om man er offentlig eller privat ansat, bør man kunne henvende sig til de politikere, man har valgt, med den viden, man har på et specifikt område – selvfølgelig uden at overtræde tavshedspligten. Hvordan skal politikerne kunne vide, hvad der foregår på deres område, hvis alle informationer skal gå igennem et embedsmands-filter? Jeg har selv flere gange valgt at gå den direkte vej til politikere, jeg har tillid til – uanset hvilken partifarve de har.
Lone Helligsø Christoffersen

Facebook Kom på banen for os 20. maj

Dennis Kristensen, så mangler du bare at gøre noget for de ufaglærte og for folk i fleksjob. Jeg arbejder selv i fleksjob, og efter syv år kan man ikke stige et løntrin. Det er ikke i orden. Så kom på banen for os.
Dorte Pedersen

Facebook Regeringen ser fjender overalt 17. maj

Den siddende regering ser muligvis fjender over alt, når man har så travlt med at tryne Danmarks Lærerforening og sende borgerne ud i en betalingsverden for lægebesøg. Jeg tror, jeg deponerer mit cpr-nummer og sætter min skat på en spærret konto, da jeg åbenbart skal til at betale alt selv.
Nanna Bock

Foa.dk Efterladt på herrens mark 13. maj

Det ønskes, at danskerne bruger flere penge, så der kan komme gang i hjulene. Ak ja, de fleste vælger vist at gå med livrem og seler og spare op til dårligere tider, fordi det er så åbenlyst, at man risikerer at blive efterladt på herrens mark fremover. En herrens mark fuld af fandens mælkebøtter.
Gerda Larsen

Facebook Ledige fylder hullerne ud 17. maj

Mange af de jobs, de ledige kommer ud i til en dårlig løn, er jo oftest nedlagte stillinger. Hvis de ledige ikke fyldte op alle mulige steder, kunne besparelserne jo ikke hænge sammen ...
Lilli Olsen

En god sladder

Sladder er en uundgåelig del af at gå på arbejde. Det handler om at dyrke den gode sladder og sige stop, når sladder bliver negativ. Det har de fundet opskriften på i børnehaven Poppelhuset i København.

Læs temaet side 34-40

Fagbladet FOA vil gerne høre din mening:
www.foa.dk/debat
eller www.facebook.com/fagogarbejde

ud af fire FOA-medlemmer er helt eller delvist enige i, at konflikter bliver løst på en retfærdig måde på deres arbejdsplads.

Kilde: Medlemsundersøgelse, FOA, maj 2013

Vær med i debatten

På disse sider bringer vi uddrag af debatten, som foregår på FOAs hjemmeside og på FOAs Facebook-side **FagOgArbejde**. Debatindlæg vil blive bragt i uddrag her i bladet. De uforkortede indlæg kan ses på www.foa.dk og på **Facebook**.

Jordbærguitar og

[750 børn i sving]

Alle 750 børn fra 0 år til 3. klasse i pasningstilbud Hjørring Kommune har været i gang med at lave deres egne musikinstrumenter i ReMida-Huset i Hirtshals sammen med pædagogmedhjælper Eva Johansen og en kunst- og kulturformidler.

2

2

3

1

4

5

6

pap violin

En banjo, en violin, en tromme. Det hele er blevet til af **genbrugsmaterialer**, og her er det 1.T fra Tornby Skole der har sluppet fantasien løs i ReMida-centret i Hirtshals. 750 børn i kommunen har været med i kreativitets-projektet, som pædagogmedhjælper Eva Johansen har fået idéen til.

Af Jonna Toft ★ foto: Niels Åge Skovbo

7

- 1 **Så rocker vi.** Emma har lavet en tromme og Beate har lavet en kæmpestor jordbærguitar med en rasler i enden, et dobbelt-instrument!
- 2 **Genbrug.** Paprør, brædder, flamingo, glas og stof ... Det kan være svært at vide, om nogle materialer indeholder giftstoffer. Man må bruge sin sunde fornuft, mener pædagogmedhjælper Eva Johansen.
- 3 **Træ.** William, Asger og Viktor funderer over, hvad man mon kunne bruge sådan nogle træstykker til.
- 4 **Grydetromme.** Nels vidste på forhånd, at han ville lave en stor tromme. Han havde en rem med hjemmefra som bæresele. Men trommen er tung!
- 5 **Pynt.** Eva hjælper Adam: "Hvordan vil du have det her sat fast på din tromme?"
- 6 **Armpynt.** Alle 750 børn skal have et rødt armbånd på højre arm og et blågrønt på venstre. Det bliver flot når de senere skal på et optog gennem Hirtshals med deres instrumenter.
- 7 **Rasler.** Jonas har lavet en rasler, der kan lave en masse lyd.

PAU som GVU

Pædagogisk Assistentuddannelse som Grundlæggende Voksen Uddannelse (GVU)

- Er du minimum 25 år gammel?
- Har du 2 års erhvervs erfaring fra en børneinstitution, dagpleje eller anden pædagogisk erfaring
- Er du i arbejde eller kan du få en handleplan fra et jobcenter og
- Har du skolekunderskaber svarende til grundskolens afgangsniveau i fag, der er relevante for uddannelsen

så er Pædagogisk assistentuddannelse som GVU måske noget for dig
Uddannelsesforløb: 15. august 2013 – 28. oktober 2014

Det koster ikke noget at gå på uddannelsen, men du skal forvente udgifter til undervisningsmaterialer på ca. 2.200 kr.

Din evt. arbejdsgiver kan søge VEU godtgørelse til GVU
GVU kan indgå i din handleplan fra jobcentret

Hent et ansøgningskema på www.sosuc.dk

Før du starter på PAU/GVU, vil du blive indkaldt til en samtale om dine realkompetencer.

det virker

Et medlem præsenterer et **arbejds- eller legeredskab**, som er en gevinst for pædagogikken eller en lettelse i det daglige arbejde. Har du lyst til at fortælle om dit – så skriv til: mail@nanatoft.dk

Aysegüls favoritter:

- **Placeringsleg:** "Det væsentligste er, at vi styrker deres ordforråd og forhindrer misforståelser. Det giver dem stor selvtillid."
- **Sanglege:** "Sanglege er fantastiske. Det bedste er, når de selv bestemmer, hvad vi skal synge. Medbestemmelse udvikler børn enormt."
- **Samling:** "Jeg sætter stor pris på samling. Vi får talt og sat ord på alt mellem himmel og jord."

Sådan spiller I placeringsleg

Spillet 'Foran-bagved' ligner et vendespil med forskellige situationer på. Aysegül sidder med børnene i en rundkreds, mens hun trækker et kort, som hun viser for alle andre børn, end det barn, der er 'på tur'. Kortet viser måske, at Ida sidder ovenpå et bord. Så siger hun til det barn, der er på tur: "Sofie, kan du sætte Ida ovenpå bordet?" Alle andre børn skal efterfølgende sige, om Sofie har sat Ida rigtigt.

Hvor køber jeg spillet 'Foran-bagved'?

Set på www.spf-herning.dk til 262,50 kroner. Dukkerne Emil og Ida kan købes på www.nordiskelegetoj.dk til 199 kroner for et sæt.

Med spillet 'Foran og bagved' kan børn lære **forholdsord**, fortæller pædagogisk assistent Aysegül Gürel fra institutionen Bøgely i Ishøj.

Må jeg gå ind i toilettet?

Forholdsord – hvorfor lige det?

Da jeg var lille og gik i børnehaveklasse, spurgte jeg min lærer: "Må jeg gå ind i toilettet?" Jeg husker det tydeligt. Forholdsord er væsentligere end man tror. Hvis du ikke lærer dem, bliver det meningsforstyrrende.

Hvordan er det væsentligere, end man tror?

Det første, børn lærer, er navneord: Stol. Kop. Bold. Med forholdsord lærer du at bygge rigtige sætninger op. Pludselig kan du uddybe, hvad det er, du tænker og føler. Det er særligt godt, når børn skal til at starte i skole.

Det er også godt, når man går i trafikken. Hvorfor?

Det mindsker misforståelserne. Når jeg siger: Mikkell, stil dig bag ved Jonas, eller Sofie stil dig ved siden af Ida. Eller: "Nu skal I kigge til højre og bagefter til venstre." Vi gør børnene mere trafikksikre.

I leger placeringsleg som en del af samling. Hvorfor?

Det giver mig mulighed for at fokusere på enkelte børns særlige sproglige udfordringer – og skifte fra gang til gang. Det bedste er også, at vi leger det ind. Det lærer de mest af. ★

mail@nanatoft.dk

.....
Navn: Aysegül Gürel
Alder: 32 år.
Job: Pædagogisk assistent i institutionen Bøgely i Ishøj
.....

fagligt talt

Hvor blev de 500 millioner af?

2013 skulle have været året, hvor personalenormeringer i landets daginstitutioner for første gang i mange år blev mærkbart forbedret. Sådan er det ikke gået, viser resultatet af en omfattende undersøgelse, FOA netop har fået foretaget.

Vi kan glæde os over, at en række kommuner har gennemført mærkbare forbedringer, men samlet set er det mindre end hver femte af landets institutioner, der har fået mere personale, mens næsten hver tredje har fået færre ansatte. Når der vel at mærke er taget højde for det generelt faldende børnetal.

Lige nu er det tid at rejse debat om normeringerne ude i den enkelte kommune.

bekræfter FOAs bange anelser om, at mange kommuner ville undlade at bruge pengene til mere personale, hvis der ikke var strammere bestemmelser om pengenes anvendelse. Det har åbenlyst ikke været nok, at flere ministre i den offentlige debat klart har udtalt, at pengene skulle bruges til det aftalte formål.

Udviklingen bekræfter, at der er brug for lovfastsatte minimumsnormeringer, hvis vi vil sikre, at der i alle landets daginstitutioner kan blive mere tid til det enkelte barn. Lige nu er det tid at rejse debat om normeringerne ude i den enkelte kommune. Der er mindre end et halvt år til kommunevalget, så det er nu politikerne skal afkræves svar på, hvordan de vil bidrage til at vende udviklingen. ★

Af Jakob Sølvhøj, sektorformand ★ foto: Jørgen True

nyt

Vind en ferierejse

Test din viden om overenskomster og vind en rejse til Malta med FolkeFerie.dk til en værdi af 6.000 kr. Der er lodtrækninger 1. august, 1. september og 2. november 2013.

Læs mere

www.erduok.dk/testdinviden

Arbejdstøj og skat

Beklædningsgodtgørelse er ikke skattefri, som vi fejlagtigt skrev i sidste nummer. Læs mere om arbejdstøj og skat på side 52.

Tjek din løn

Med dette blad har vi vedlagt et lille hæfte, der fortæller om ændringerne i lønnen efter OK13. På FOAs hjemmeside finder du det komplette lønmagasin til ansatte i kommuner og regioner.

Læs mere

Find Lønmagasinet på www.foa.dk/lon

Vi bliver flere

Efter en længere periode med medlems tilbagegang har der i april og maj været en mindre fremgang i FOAs medlemstal. Der er nu 192.061 medlemmer.

Fotos: Colourbox

Lær et nyt ord: DMDD

Glem alt om Aspergers syndrom og lær et nyt ord: DMDD. I den nyeste udgave af den amerikanske psykiatriske diagnosemanual, DSM, er Aspergers syndrom erstattet af det bredere begreb DDMD, som er en forkortelse for Disruptive Mood Dysregulation Disorder. Det er en betegnelse for børn, der lider af hidsighedsanfald. Den nye diagnose har allerede mødt heftig kritik, blandt andet fra psykiateren Allen Frances, der forudser, at mange normale børn vil blive diagnosticeret og sygeliggjort.

Kilde: psyciatrictimes.com

Portal om børns rettigheder

Børneportalen.dk er en ny internetportal, som giver børn og unge råd om deres rettigheder, hvis de har problemer med for eksempel mobning, overgreb eller forældres skilsmisse. Børneportalen er finansieret af Social- og Integrationsministeriet og er et svar på, at FN's Børnekomité har kritiseret Danmark for at være for dårlig til at fortælle børn og unge om deres rettigheder.

Læs mere

boerneportalen.dk

De små siger

|| Maja på to et halvt år har fået nye sko, og dem skal jeg selvfølgelig se.

Jeg spørger, om de er gode at gå i, hvortil hun svarer:

“Ja, og de kan gå op ad trappen, det er super fint, for der er trapper op til mit hus.”

Indsendt af Pia Hviid, som har vundet et gavekort på 250 kroner til COOP Danmark. Du deltager i konkurrencen ved at sende dit sjoveste børnecitat til redaktionen@foa.dk

Bakterier stortrives

Det myldrer af bakterier på legetøj, puder, sofahynder, pusleborde og spiseborde i daginstitutionerne. Det fortæller læge **Tobias Ibfelt** fra Rigshospitalet, som har kigget tæt på 24 daginstitutioner.

“Vores foreløbige resultater viser, at der er bakteriel forurening fra afføring i 10 procent af vores prøver og bakteriel forurening med luftvejsbakterier i 15 procent af vores prøver. Overflader i daginstitutioner er helt klart mere beskidte, end hvad godt er, hvilket øger risikoen for smitteoverførsel og dermed syge børn,” siger han til Videnskab.dk.

8

procent af daginstitutionerne modtager sponsorstøtte eller lignende som et tilskud til driften.

Kilde: Daginstitutionernes hverdag 2013, Bureau 2000

Sejr i sag om skjult kamera

Brugen af skjult kamera i en tv-udsendelse fra 2008 om det socialpsykiatriske bosted Ringbo i Bagsværd har været for retten i Glostrup.

De fire filmede medarbejdere får hver en tortgodtgørelse på 5.000 kroner, de to journalister fra Bastard Film blev idømt 10 dagbøder a 1.000 kroner, og retten efterkom FOAs krav om konfiskation af råbånd.

Tandlægen er klar med boret

Foto: Colourbox

“Regeringen har lige fjernet afgifterne på sodavand, som er den største synder, når det handler om huller i tænderne,” skriver Tandlægeforeningens formand

Freddie Sloth-Lisbjerg i en blog på dk-nyt og fortsætter:

“Nu fjerner man så 100 millioner kroner om året til forebyggende arbejde på tandklinikkerne. Tilsammen vil

disse to tiltag betyde, at vi bliver nødt til at bore for at behandle tusinder af huller, som kunne have været taget i opløbet med forebyggelse og kontrol.”

Arkivfoto: Jørgen Tine

Lange dage i dagtilbud

Hvad betyder det for små børn at være i dagtilbud 37 timer om ugen? Det spørgsmål vil tre forskere fra DPU have svar på ved at indsamle viden om de mindste børns hverdag fra dagplejen og tre daginstitutioner i Odsherred Kommune. Projektet, som har fået navnet ‘Barnet i centrum’, vil forløbe de næste to år.

||

Kærlig og varieret interaktion handler om, at børn er mennesker. Og vi mennesker lever i høj grad af kærlighed.

OLE HENRIK HANSEN, BØRNEFORSKER, I INFORMATION

Far og mor gætter forkert om børns allergi

Dagtilbud **skal sige fra**, hvis forældre uden lægens vidende vil eksperimentere med at sætte barnet på diæt, siger eksperter.

Af Karin Svennevig Hyldig

tema
allergibørn

“Måske fejler barnet noget helt andet behandlingskrævende end mælkeallergi. Alene af den grund skal der altid en læge ind over.”

Sådan siger **Betina Hjort**, ernæringsog husholdningsøkonom og rådgivningschef i Astma-Allergi Danmark.

Selv om hun udmærket forstår, at det kan være svært at sige nej til en ganske lille kostændring på forsøgsbasis, opfordrer hun personalet til at sige klart fra, når forældre for eksempel vil prøve

at droppe mælken, fordi de mistænker den for at fremkalde forkølelser, forværre eksem eller give mavepine.

Farlig glidebane

“Har far og mor først haft mistanke til mælk eller mel, får de måske ikke lige introduceret den fødevarer igen. Så prøver de at fjerne snart det ene og snart det andet med resultater som fejlnæring og kræsenhed,” påpeger Betina Hjort.

Lægen, børneafdelingen og måske en diætist sikrer, at barnet får så alsidig kost som muligt, og bliver gentestet en gang om året. Mange børn vokser nemlig fra deres fødevarerallergi.

Forældre tager fejl

Kun i et ud af tre tilfælde kan lægen bekræfte forældres mistanke om fødevarerallergi hos et barn, påpeger professor og børneallergiforsker **Susanne Halken** fra H.C. Andersens Børnehospital på Odense Universitetshospital.

“Små børn kan få udslæt og luftvejssymptomer af mange forskellige årsager,” siger hun og advarer personale i dagtilbud mod at spilde ressourcer på grundløse eksperimenter.

“Allergibørn kræver ekstra fokus, så brug ressourcerne på de børn, der har en diagnose og kan få en livstruende reaktion,” siger hun. ★

karin.svennevig@gmail.com

2

procent af alle spædbørn bliver allergiske overfor mælkeprodukter i løbet af deres første leveår, og mange børn har allergi overfor æg, jordnødder, nødder, fisk og skaldyr.

 [Læs mere](#)

www.foede-vareallergi.dk

Hæng din jakke i garagen

Det begyndte med mandens og sønnens allergi, og nu har Bettina Bønke i Tommerup været allergidagplejer i 16 år.

Af Karin Svennevig Hyldegård ★ foto: Niels Åge Skovbo

Af hensyn til dagplejebørnene og Bettina Bønkes mand, Michael, kan gæster med kæledyr og rygere derhjemme **ikke bare gå indenfor**. De må først efterlade de mest allergifremkaldende ting i garagen.

Læs videre på næste side ... →

Børnene har i mere end én forstand glæde af Bettina Bønkes **robotstøvsuger**, der holder de tæppefri gulve pinligt rene.

Dyr har ingen adgang i Bettina Bønkes hjem. Men denneher kan tørres af med en fugtig klud og er helt o.k.

Legoklodser og andre legesager **bliver vasket** i pudevår i vaskemaskinen en gang om måneden.

En gryde og en grydeske er **specielt reserveret** til børn med mælkeallergi. Bettina Bønke tager ingen chancer. For nogle af hendes dagplejebørn har en enkelt dråbe æg eller mælk været livstruende.

Hæng din jakke i garagen

Allergidagplejer

Allergidagplejer Bettina Bønke er ansat på samme vilkår som kommunens øvrige dagplejere – med følgende undtagelser:

- Hun har skrevet under på, at der hverken kommer dyr eller røg ind i huset på noget tidspunkt. Familien må derfor heller ikke installere en brændeovn.
- Hun kan kun tage børn i gæstefleje, hvis de kommer fra hjem uden dyr og rygere.
- For et par år siden fik hendes tillidsmand forhandlet et ekstra løntrin hjem, da jobbet som allergidagplejer kræver en del ekstra.

→ Hver dag tørrer hun støv af og støvsuger hele huset. Gulvet bliver vasket et par gange om ugen.

Legetøjet ligger i lukkede kasser og bliver vasket af en gang om måneden.

Og når de andre dagplejere kommer på besøg, må de, der har været tæt på dyr eller rygere, klæde om i garagen, før de kan komme ind.

Ikke desto mindre synes allergidagplejer **Bettina Bønke** selv, hun har det nemt for tiden.

“Allergien fylder næsten ingenting for tiden,” siger hun.

Eksem skal smøres

med fed creme flere gange om dagen. Et vigtigt programpunkt i en allergidagplejers hverdag – og en lise for toårige Magnus.

Mel i fløden

Magnus, Malthe, Maja og Jonas kan alle spise almindelig mad og reagerer kun moderat. Tre har astmatisk bronkitis, og en enkelt slås med allergisk eksem.

Billigt sluppet, når man som Bettina Bønke både har haft dagplejebørn med gluten-, mælke- og æg-allergi på én gang. Børn, som kan blive livstruende syge af en enkelt dråbe, en krumme eller et sprøjt. Eller som skal have ilt og medicin adskillige gange dagligt.

I perioder har hun været nødt til helt at holde sig fra legestuen.

“De fødevarer, børn hyppigst har allergi overfor, gemmer sig jo i masser af almin-

delige produkter. For eksempel er der mel i madlavningsfløde og mælk i mange former for kødpålæg. Det kan alt for let gå galt, hvis vi skal spise sammen,” forklarer hun.

Mand og børn med allergi

Bettina Bønke ved alt om, hvordan man bager et brød uden gluten, æg og mælk. Hun ved alt om at nærlæse deklarerationer, og bagerst på en hynde i køkkenet har hun reserveret en kasserolle og en grydeske til mælkeallergikere. Bettina tager hellere lidt for

Bettina Bønke har i lange perioder været nødt til at **bage særligt brød** til dagplejebørn med fødevarerallergi. Men lige for tiden kan hun bare smutte i Netto uden at nærlæse deklarerationer, for de fire børn, hun passer for tiden, tåler både mel, æg og mælk.

mange hensyn end lidt for få. For hun kender forældrenes bekymring fra sit eget liv.

Ægtemanden Michael er allergisk overfor dyr. Det samme var sønnen Nicolai som lille, og lillesøster Camillas børneeksem blev forværret af forskellige fødevarer.

“Nicolai var ret hårdt ramt og ville blive syg, hvis dagplejebørnene kom fra hjem med pelsdyr. Så der var ingen vej udenom. Men siden voksede han jo fra sin

Jonas på to skal lige **trække vejret dybt i masken** et par gange om dagen for tiden. Bettina Bønke er vant til at give både ilt og medicin. Ingen dagplejebørn har haft alvorlige reaktioner hos hende gennem de 16 år.

allergi. Og da han fik en kæreste fra et hjem med hund, måtte hun klæde om i garagen, før hun kunne komme ind – af hensyn til Michael og dagplejebørnene. Sådan er vilkårene altså her,” smiler Bettina Bønke, der glæder sig over, at ingen dagplejebørn har haft alvorlige reaktioner hos hende gennem de 16 år. ★

karin.svennvig@gmail.com

Styr udenom risikoen

Flere får allergi

Ifølge Folkesundhedsrapporten fra 2008 havde knap hver femte dansker en eller anden form for allergi i 2005. I 2020 forventes det at være steget til knap hver tredje.

Kilde: Statens Institut for Folkesundhed

To slags allergi

- **Straksallergi** skyldes forstyrrelse af kroppens immunsystem. Symptomerne er høfeber, nældefeber og astma, der kan være livstruende. Immunsystemet reagerer mod i pollen, husstøvmider, dyreskæl, fødevarer, latex og lægemidler som f.eks. penicillin
- **Kontaktallergi** viser sig ved eksem, der kan opstå efter timer eller dage og skyldes hudkontakt med allergifremkaldende stoffer. Det kan være parfumestoffer, metaller, farvestoffer, konserveringsmidler, lægemidler og planter

Kilde: Videncenter for allergi

Solcreme

Et stort forbrug af solcreme er formentlig årsagen til, at flere børn og voksne har udviklet allergi overfor kemiske solfiltre i solcreme. Især har det meget anvendte solfilter octocrylene givet mange reaktioner, så det bør helt undgås. Solcremer købt i udlandet kan indeholde stoffer, der er på den sorte liste herhjemme, så dem bør man heller ikke bruge til børn. Brug højst faktor 15 til børn og supplér med solhat, skygge og siesta.

Naturen er ikke specielt allergivenlig

Økologiske cremer og naturlige parfumestoffer kan være lige så allergifremkaldende som kemisk fremstillede plejemidler. Produkter med duft dur ikke til børn.

Hvordan tackler dit dagtilbud allergi?

Forældrene viser hensyn

Pædagogmehjælper Marianne Catterall, Apostelkirkens Børnehave, København:

I vores lille institution har vi en del børn med astma, så vi har overalt samtlige forældre til at undgå produkter med duft af hensyn til indeklimaet. Den opbakning betyder meget for mig, da jeg får influenza-symptomer af duftstoffer. Men nu er jeg lidt bekymret, for vi skal flytte ud på den nu nedlagte Voldparken Skolen i Brønshøj, hvor vi bliver opnormeret fra 22 til 48 børn. Nye kolleger og dobbelt så mange forældre, som måske – måske ikke – vil undlade at bruge parfumerede vaske- og skyllemidler, cremer mv.

Særbehandling koster

Køkkenleder Annette Rudolf, den økologiske daginstitution Gadkjærgaard i Vejle:

Vi har sjældent allergibørn, og de, der kan huske så langt tilbage, siger, der er blevet færre, siden vi gik over til økologi. Men i perioder oplever vi forældre, der beder os droppe mælken i håb om at barnet så får mindre ondt i ørerne. Det plejer vi at sige ja til, men særbehandling koster jo en del ressourcer. Både her i køkkenet og blandt det pædagogiske personale. Så vi snakker en del om, hvad vi kan gøre for at forebygge, at børn bliver sat på diæt, når der måske ikke er grund til det. Næste gang det bliver aktuelt, altså. For det kommer gerne i bølger.

Den blå krans

Den blå krans er et deklara-tionsmærke fra Astma-Allergi Danmark. Mærket fortæller, at pro-dukten ikke er tilsat unødvendig kemi som for eksempel

Astma-Allergi Danmark

parfume eller produkt-sminke, der er kendt for at fremkalde allergi. Men da mennesker kan udvikle allergi overfor alt muligt, er mærket kun det nærmeste, du kommer en allergisikker garanti.

Tjek på deklARATIONERNE

Dagplejer Helle Burmester, Gårslev – mellem Vejle og Fredericia:

Jeg har lige sendt mit første allergibarn videre i børnehaven. Han tålte hverken kat, mælkeprodukter eller æg. Heldigvis kunne han tåle min hund, så jeg hilste velkommen. Jeg har altid så vidt muligt undgået farvestoffer og tilsætningsstoffer i børnenes mad, for det kunne mine egne børn ikke tåle, da de var små. Nu har jeg så lært at bage pandekager med sådan et geleagtigt udtræk af hørfrø i stedet for æg, og jeg er blevet rigtig godt til at læse deklARATIONER.

Fleksibel til en vis grænse

Pædagogisk udviklingschef Suzan Werther Andersen, Kolding Kommune:

Når der har været noget fremme i pressen om børn, der ikke tåler mælk, gluten eller andre fødevarer, har vi oplevet, at en del forældre får mistanke om, at netop deres barn har allergi. Som udgangspunkt sætter vi kun børn på lægeordineret diæt, men selvfølgelig kan vi være fleksible. Hvis et barn flere gange har fået ondt i maven efter et glas mælk, vil vi nok lytte til forældrenes bekymring og som regel vente med at servere mælkeprodukter, til lægen har vurderet, om barnet er allergisk.

Allergi og astma

Næsten hvert femte danske småbarn får på et tidspunkt astmasymptomer. Det begynder med en infektion i luftvejene og kan hos nogle senere forstærkes af allergi.

Læs mere

www.astmabarn.dk og www.boernogastma.dk

Krydsallergi

Nogle stoffer og proteiner ligner allergifremkaldende stoffer så meget, at de kan fremkalde en allergisk reaktion.

- Friskbælgede ærter kan give symptomer hos personer med jordnøddallergi.
- Frugt og nødder kan give symptomer hos mennesker med birkepollenallergi.
- Kartofler, tomater, kastanjer og forskellige eksotiske frugter kan give symptomer hos mennesker med latexallergi.

Sådan forebygges allergi hos børn

- Undgå tobaksrøg.
- Barnet bør så vidt muligt ammes de første fire måneder. Derefter introduceres overgangskost langsomt.
- Undgå glutenholdige fødevarer de første måneder og brug i stedet majs, hirse og ris.

Kilde: Astma-allergi Danmark

[vidste du at]

Hvert sjette spædbarn udsættes for passiv rygning hjemme.

Kilde: Statens Institut for Folkesundhed

Astma-Allergi Danmark har udviklet en app, som skal gøre det lettere at styre udenom allergifremkaldende kemikalier i plejeprodukter.

Læs mere

Find den her: www.astma-allergi.dk/kemilex-app

Egmontgården har sat kønnet på dagsordenen for at komme **uligheden** til livs.

Af Katrine Nadia Jørgensen ★ foto: Jørgen True

Her er ingen prinsesser

[cv]

Navn: Christine Bauchy, 60 år
Job: Institutionsleder

Kønspædagogik i Egmontgården

Den københavnske daginstitution Egmontgården prøver at undgå forskelsbehandling af børnene på grund af deres køn. Institutionen har netop afsluttet et samarbejde med to pædagogikstuderende, der har hjulpet dem med at finpudse kønstankegangen.

www.politiken.dk
- skriv 'egalia' i søgefeltet

“Vi omtaler børnene med deres navne eller som vores fælles børn – ikke som drenge og piger,” fortæller **Christine Bauchy**, leder i Egmontgården i København. For nogle år siden besøgte hun den svenske daginstitution Egalia, som hun blev inspireret af. Egalia fik en del omtale i mediernes, da de indførte, at man i daginstitutionen skulle bruge det kønsneutrale ord ‘hen’ i stedet for han og hun. Så langt er de ikke gået i Egmontgården, men de undgår for eksempel at kalde børnene ‘piger’ eller ‘prinsesser’.

Fægtekamp for prinser

“Vi stigmatiserer børnene i bestemte roller, når pigerne kaldes for prinsesser og drengene prinser,” forklarer Christine, der også lægger vægt på, at begge køn kommer med på den årlige tur til Barbie Dukkemuseet.

I Egmontgården havde de tidligere en tilbøjelighed til at gribe ind, når pigerne var i gang med noget vildt på legepladsen.

“Det virker voldsomt, når to piger slås, fordi vores kultur er gennemsyret af en prinsessedyrkelse. Hvis to drenge har en fægtekamp, har mange af os derimod tendens til at beskrive dem som prinser, der er i gang med at erobre verden.”

Ude på legepladsen klamrer en pige i lyserød flyverdragt sig fast på klatrevæggen og pipper sagte. Nogle pædagoger holder øje uden at gribe ind. Pigen må selv finde ud af det.

Piger løb med opmærksomheden

I 2011 blev Christine kontaktet af to studerende, der skulle i gang med et speciale om køn i pæda-

gogik. Det blev til et samarbejde, der kom til at strække sig over mere end et år.

“Vi fandt ud af, at vi ikke var nærværende, når vi sagde godmorgen til drengene,” siger Christine. “Men når pigerne kom ind ad døren, trådte vores omsorgsgen i kraft.”

Christine henter en plakat fra personalerummet påklippet gule post-it-sedler. De fortæller om situationer, hvor pædagogerne har bemærket, at kønnet har gjort en forskel. Christine læser op: “En vuggestuedreng sagde, at han kun ville have grøn peberfrugt til frokost. Rød var nemlig en pigefarve.”

Christine Bauchy er ikke glad, hvis børnene får den idé, at der er noget, der hedder drengefarver og pigefarver:

“Hvis du kigger på legepladsen nu, er drengene grå og mørkeblå, mens pigerne har lyse farver på. Men måske påvirker det drengenes sind negativt, at de har så triste farver på. Måske forventes pigerne at leve mere sorgløst end drengene, der traditionelt skal være forsørgere?” spørger hun. ★

katrinenadia@gmail.com

Der er hverken **piger eller prinsesser** på Egmontgårdens legeplads. “Vi omtaler børnene med deres navne eller som vores fælles børn – ikke som drenge og piger,” siger institutionsleder Christine Bauchy, der vil behandle alle børn lige.

Nålene dulmer angsten

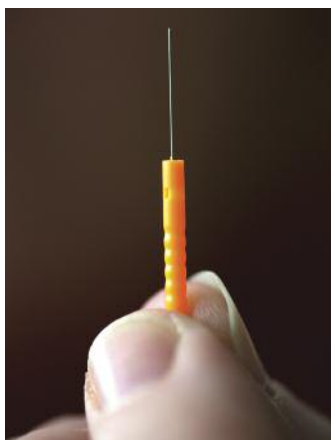
Kurser i NADA

Social- og sundhedsassistentklubben i FOA Århus udbyder kurser i at blive certificeret NADA-behandler. Deltagere behøver ikke at have kendskab til akupunktur i forvejen.

Læs mere

www.assistentklubben.dk

NADA-akupunktur er et standardiseret øreakupunktur-program, som består af **fem ørepunkter**.

[bag om ordet]

NADA står for 'National Acupuncture Detoxification Association' og er øreakupunktur, udviklet af en amerikansk psykiater i 1970'erne. Metoden bruges til behandling af misbrug, stress, angst, søvnforstyrrelser og aggressioner.

Læs mere

www.nada-danmark.dk

Social- og sundhedsassistent **Helle Kurup** sætter rutineret en akupunktur-nål i Susannes isse og fem nåle i ørerne, og hurtigt efter viser effekten sig. Susanne bliver afslappet, og anspændtheden forsvinder.

Tilbuddet til eleverne om NADA-behandling mod eksamensangst er en ny 'vare på hylden', når Social- og sundhedsassistentklubben i FOA Århus besøger Social- og sundhedsskolen.

"Der er elever, som er rystende nervøse, når de kommer ind, og der tager NADA-behandlingen nerverne helt akut. NADA dæmper puls og blodtryk. Man kan tydeligt se forskellen. Når eleven har siddet med nålene i 10 minutter, slapper hun af," konstaterer Helle Kurup.

Det skal nok gå

Susanne Fuglesang skal til den afsluttende eksamen på uddannelsen til social- og sundhedsassistent. Hun skal også til jobsamtale, så hun er meget "oppe at køre," siger hun. Derfor tager hun imod tilbuddet om NADA.

"Når nerverne er helt på højkant, sker der jo ikke noget ved at prøve, om det hjælper," ræsonnerer hun.

Og NADA hjælper, synes Susanne Fuglesang.

"Jeg kunne mærke, jeg faldt til ro. Jeg fik

sådan en det-skal-nok-gå-fornemmelse. Det gjorde egentlig ikke ondt, men nålen oppe i hovedbunden strammede."

Susanne fik den første NADA-behandling fem dage før eksamen og den anden en time før. Hun syntes, hun kunne mærke den største forandring første gang.

Eksamen gik godt, og hun fik 10.

"Jeg kan jo ikke vide, om det var gået anderledes, hvis jeg ikke havde fået NADA, men det fik mig til at tage tingene lidt mere afslappet. Jeg ville ønske, jeg havde fået tilbuddet om NADA, da jeg for fem år siden var til eksamen på hjælperuddannelsen, for jeg var da lige så nervøs

dengang. Jeg vidste ikke noget om NADA før, andet end at man bruger det i psykiatrien. Det er rigtig godt, at der findes bivirkningsfri metoder," fastslår Susanne Fuglesang, som efter eksamen blev ansat på Demens-Centrum Aarhus Caritas.

En kollega introducerede NADA

Helle Kurup havde aldrig hørt om NADA-øreakupunktur, før en nyansat kollega på lokalcentret, hvor hun arbejdede, talte varmt om det. Metoden er udviklet i psykiatrien, men kan også bruges i ældreplejen, på sygehusene og altså også til at dæmpe eksamensangst og stress.

Idéen om et kursus i NADA blev godt

Jeg fik sådan en
det-skal-nok-gå-
fornemmelse.

modtaget i assistentklubben, hvor Helle Kurup sidder i bestyrelsen. Hun var selv på det første kursus og er nu certificeret NADA-behandler. I alt har omkring 100 indtil nu været igennem kurset og har dannet et netværk for NADA-behandlere.

“NADA kan bruges både superakut til nogen, der har det skidt her og nu, og som behandling over længere tid. Jeg giver for eksempel NADA til en dreng

med ADHD en gang om ugen, og han er nu trappet ned i medicin,” siger Helle Kurup.

Tilbud til FOA-medlemmer

De gode erfaringer med brugen af NADA førte videre til idéen om at tilbyde elever med eksamensangst behandling, og første gang tog omkring 25 elever mod tilbuddet.

Susanne Fuglesang skal til eksamen, og hun har sagt ja tak til en NADA-behandling af social- og sundhedsassistent Helle Kurup for at få **dæmpet eksamensangsten**.

“Tilbagemeldingen fra eleverne var, at de bedre kunne holde fokus under eksamen,” siger Helle Kurup.

Tilbuddet er kun til elever, der er medlem af FOA. “Men vi kan tage mod indmeldelsen på stedet,” fastslår Helle Kurup. ★

brlu@foa.dk

Fra uddannelse til elevtilbud

Marts 2011:

På Lokalcenter Skelager får Helle Kurup en ny kollega, der introducerer NADA-behandling til psykiatriske brugere.

November 2011:

Social- og sundhedsassistentklubben i FOA Århus afholder det første diplomgivende kursus i NADA-metoden.

December 2012:

Elever på Social- og sundhedsskolen får for første gang tilbud om NADA-øreakupunktur mod eksamensangst.

Marts 2013:

Susanne Fuglesang tager mod tilbuddet. Hun er nervøs inden eksamen og en jobsamtale lige efter. Hun synes, NADA hjælper. Hun får 10 til eksamen og får også jobbet.

spørg løs

Send et spørgsmål til os - og vi skaffer et svar fra en ekspert. Skriv til:

Fagbladet FOA
Stauings Plads 1-3
1790 København V
Mrk.: **spørg løs**

Du kan også maile til **brevkasse@foa.dk** eller gå på FOAs hjemmeside - **www.foa.dk/brevkasse**

Ønsker du at være anonym, så gør opmærksom på det. Brevkasseredaktøren skal dog vide, hvem du er.

Du kan bl.a. spørge om:

- arbejds-skader
- ansættelse
- barsel
- arbejdsmiljø
- mad/sundhed
- løn
- fleksjob
- kontanthjælp
- revalidering
- pension
- seniorordninger
- a-kasse
- dagpenge
- efterløn
- arbejdsmarkedspensioner
- forsikringer
- overenskomster
- uddannelse
- trivsel
- ligebehandling
- ligeløn
- datalovgivning

Kan jeg få præmieportioner?

Hvis jeg vælger at stoppe med at arbejde til august, hvor jeg er 63½ år, kan jeg så få **præmieportioner**, når jeg bliver 65 år. Jeg har i mange år arbejdet som aftenvagter 56 timer hver anden uge.

[Lis]

Du optjener en præmieportion for hver 481 timers arbejde. Du kan højst optjene 12 præmieportioner. Det betyder, at alle de arbejdstimer, du har haft frem til den dag, du er 63½ år tæller med. Hver præmieportion udgør 12.469 kr. for fuldtidsforsikrede. Når du når folkepensionsalderen - i dit tilfælde når du fylder 65 år - **kan du få pengene udbetalt** som et engangsbeløb, der er skattefrit. Husk du skal søge skriftligt om at få udbetalt præmien.

[Elisabeth Bruun Olesen]

Svar

Når du har et efterlønbevis og herefter har haft 3.120 timers lønarbejde som fuldtidsforsikret, kan du begynde at optjene præmie-

Må efterlønnere eje vindmølleandele?

Jeg vil gerne vide, om man må eje **vindmølleandele**, når man går på efterløn? Det er andele, der er under det skattepligtige beløb.

[Bodil Andersen]

Hvis du derimod har noget at gøre med driften af vindmøllen, stiller sagen sig anderledes. Så kan der være tale om selvstændig virksomhed, og så skal du søge a-kassen om tilladelse til at drive virksomheden. Du kan altid henvende dig til din lokale a-kasse for yderligere vejledning.

[Elisabeth Bruun Olesen]

Svar

Hvis du hverken arbejder eller i øvrigt har noget med vindmøllen at gøre, betyder dine vindmølleandele **ingenting** for din efterløn.

Presses ud af sygehusene

Jeg arbejder på et sygehus i Jylland. Jeg og mine kollegaer oplever, at tendenserne går mod at sygehusledelsen ikke ønsker social- og sundhedsassistenter på hospitalerne mere. Begrundelsen er, at alle indlæggelser bliver mere og mere komplekse, og det mener ledelsen ikke, at assistenterne er kvalificeret til. Derfor skal assistenternes arbejde **overtages af sygeplejersker**. Min afdelingssygeplejerske har udtalt, at hun ikke mener, der er assistenter tilbage på sygehuset om 10 år. Det er selvfølgelig en påstand, men vi har på min arbejdsplads set, at en hel afdeling har omplaceret alle assistenter, som herefter er blevet afløst af sygeplejersker.

Hvad gør FOA for os? Hvordan vil I sikre, at vi bliver opkvalificeret til at beholde vores arbejde, som mange af os er rigtigt glade for? Eller skal vi bare vente på, at vi alle bliver udskiftet med sygeplejersker?

[Annette]

Derfor har vi taget en række initiativer. Senest i maj, hvor vi i fællesskab med Danske Regioner holdt en konference for ledere og medarbejdere på sygehuse for at sætte social- og sundhedsassistenterne i fokus. Samtidig med disse initiativer har vi flere gange været i dialog med regionsformand Bent Hansen, formand for regionernes sundhedsudvalg Ulla Astmann, sundhedsminister Astrid Krag og Folketingets Sundhedsudvalg for at gøre dem opmærksomme på den ensidige jagt på social- og sundhedsassistenterne. På regionalt plan har de lokale FOA-afdelinger været i dialog både med sygehusledelser og politikere.

Vi finder det **helt uacceptabelt**, at sygehusledelserne efter vores opfattelse bruger deres ledelsesret til ensidigt at pege på social- og sundhedsassistenterne, når der skal spares, og dermed freder deres egen faggruppe.

FOA vil sætte yderligere fokus på problemet op til regionalvalget. Regionspolitikere har nemlig det største ansvar, også som part i social- og sundhedsuddannelserne. Social- og sundhedsassistenterne er en kompetent og kvalificeret faggruppe, som fortsat skal være at finde på sygehusene.

[Karen Stæhr]

Svar

Jeg forstår ganske udmærket din frustration. De sidste to år har været urimeligt hårde ved især social- og sundhedsassistenterne, som har set opgaver forsvinde fra dem og i værste fald er blevet afskediget.

Sociale forhold
Malene G. Haarder,
konsulent i FOA

Social- og Sundhedssektoren
Karen Stæhr,
sektorformand i FOA

A-kasse
Elisabeth Bruun Olesen,
sekretariatschef i FOAs
A-kasse

Jeg trives ikke med mit arbejde

Jeg har været i uafbrudt ansættelse i rigtig mange år, men nu trives jeg ikke særlig godt fysisk og psykisk med mit arbejde. Jeg bliver 58 år til efteråret, har altid været i a-kasse og har været med i efterlønsordningen, siden den blev etableret. Jeg kan komme på efterløn, når jeg bliver 62. Hvis jeg siger mit arbejde op, er jeg berettiget til dagpenge i 2 år (efter 3 ugers karantæne).

Jeg kunne godt tænke mig at sige op, når jeg er fyldt 58 og derefter holde

1 eller 2 års pause fra arbejdslivet – en pause, som jeg selv vil finansiere med opsparede midler. Derefter vil jeg igen stille mig til rådighed for arbejdsmarkedet.

Har jeg efter pausen stadig ret til 2 års **arbejdsløshedsdagpenge**, og kan jeg bevare min ret til efterløn, når jeg bliver 62? Hvilke formalia skal jeg overholde?

[Anonym]

Svar

Mit svar til dig bliver nødt til at tage højde for to scenarier. Det første handler om, at du siger dit arbejde op til efteråret for direkte derefter at holde 1 til 2 års pause. Så vender du tilbage efter pausen og henvender dig i a-kassen for at få dagpenge.

Det betyder, at du skal indplaceres i dagpengesystemet, og din dagpengeter vil til den tid blandt andet afhænge af, hvor mange arbejdstimer, du har haft inden for de seneste 3 år forud for indplaceringstidspunktet. Det kan derfor være yderst tvivlsomt, om du vil have ret til dagpenge efter pausen.

Det andet scenarie tager udgangspunkt i, at du siger dit arbejde op til efteråret for derefter at henvende dig i a-kassen for at få dagpenge. Du indplaceres i dagpengesystemet

på baggrund af de seneste 3 års arbejdstimer, som der efter mange års ansættelse formentlig ikke er problemer med. Efter en periode på dagpenge vælger du så at holde pause og først vende tilbage til dagpengesystemet efter 1 til 2 år. Som udgangspunkt vil du kunne bevare din ret til dagpenge og efterfølgende din ret til efterløn, hvis du benytter dig af denne fremgangsmåde.

Du skal dog være opmærksom på, at man altid skal opfylde en række krav for at få dagpenge. Man skal bl.a. stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Det betyder, at man skal kunne og ville arbejde. Som fuldtidsforsikret skal man kunne og ville arbejde 37 timer om ugen.

Hvis du ikke kan klare dit nuværende arbejde helbredsmæssigt, er det muligt at sige arbejdet op uden at få karantæne. Du skal i så tilfælde indhente en blanket – AR275 – fra din læge, hvor lægen oplyser om, at der er begrænsninger i din erhvervsevne, så du ikke længere kan klare det arbejde, du har. Det er dog en forudsætning, at du først har forsøgt at få andet arbejde på arbejdspladsen. Det er også en forudsætning, at du kan klare andre typer arbejde, når du bliver ledig.

Du vil finansiere en evt. pause fra arbejdslivet med egne opsparede midler. Det kan du godt. Når du igen stiller dig til rådighed efter pausen, er det en forudsætning, at der er arbejde, du kan klare.

Når man bliver ledig, har man ret til 2 års dagpenge inden for 3 år. Hvis du er væk i 2 år, vil du kun have 1 år tilbage, som du kan få dagpenge indenfor. Det betyder, at du mister dagpengeretten, inden du bliver 62. For at gå på efterløn, skal man være dagpengeberettiget. Du vil imidlertid – med de nuværende regler – kunne få et **seniorjob**, da du er medlem af efterlønsordningen.

Du skal selvfølgelig bevare dit a-kassemedlemskab og betale til efterlønsordningen, mens du holder din selvfinansierede pause. Det er så væsentlige spørgsmål, du stiller, at jeg meget kraftigt skal opfordre dig til at henvende dig i din lokale a-kasse, før du tager en endelig beslutning. Det er kun de overordnede regler, jeg har beskrevet her. Vær også opmærksom på, at reglerne inden for dette område ikke er stationære. De ændrer sig hele tiden, og derfor kan mit svar til dig vise sig at være ubrugeligt efter kortere eller længere tid.

[Elisabeth Bruun Olesen]

Hvis du ikke kan klare dit nuværende arbejde helbredsmæssigt, er det muligt at sige arbejdet op uden at få karantæne.

ELISABETH BRUUN OLESEN

Kan syge være på fleksydelse?

Jeg er i fleksjob og har planlagt at gå på **fleksydelse** 1. juli. Derfor har jeg sagt mit arbejde op og planlagt min ferie, så jeg har sidste arbejdsdag den 30. juni.

Men nu er jeg blevet syg. Kan jeg godt gå på fleksydelse, når jeg er sygemeldt? Og hvad med min ferie?

[Anonym]

Svar

Når man bliver berettiget til fleksjob, kan efterlønsordningen ikke længere bruges, da man ikke længere står til rådighed for ordinært arbejde. I stedet findes der en tilsvarende ordning for fleksjobbere, nemlig fleksydelsesordningen. Det er kommunen, der tilmelder dig til ordningen. Man kan **godt overgå til fleksydelse**, selvom man er sygemeldt.

Når du er sygemeldt fra dit fleksjob, kan du til gengæld ikke holde ferie. Hvis du afholder ferien, betragtes du som raskmeldt. Men du kan udskyde ferien, eller du kan få feriepengene udbetalt, hvis du ikke bliver rask.

Feriepenge vil blive modregnet i fleksydelsen for det antal dage, der udbetales eller afholdes. Har du til gengæld feriefri dage, der ikke holdes, vil de ikke blive modregnet i fleksydelsen. Du kan altså vente med at få ferie-

pengene udbetalt, til når du overgår til fleksydelse.

Hvis du er i tvivl om reglerne omkring ferie og fleksydelse, kan du henvende dig til kommunen. Du kan også få vejledning i din lokale afdeling.

[Malene G. Haarder]

Vi sladrer om kolleger og chefer

Næsten alle FOAs medlemmer oplever **sladder på arbejdspladsen**. Men over halvdelen siger, at de sjældent selv er med til at sladre.

Af Isabel Fluxá Rosado

Sladder er en uundgåelig del af det at gå på arbejde. Og der bliver sladret på næsten alle arbejdspladser. I en ny medlemsundersøgelse fra FOA svarer tre ud af fire, at det først og fremmest er kollegers og lederes arbejdsindsats, der bliver sladret om. Over halvdelen – 54 procent – siger, at de sjældent selv deltager i sladder.

Men sladder er vigtig for, at en arbejdsplads kan fungere. Det siger **Jeanette Lemmergaard**, lektor i marketing på Syddansk Universitet og forsker i sladder og arbejdsmiljø:

“Arbejdspladserne er konstant under forandring, og når ledelsen kommer med nye tiltag, har vi brug for at tale sammen om det i små grupper for at vænne os til tanken. På den måde er sladder en ventil, der sikrer, at hele organisationen ikke bryder sammen,” siger hun.

Charlotte Bredal, arbejdsmiljøkonsulent i FOA, mener, at et godt psykisk arbejdsmiljø er helt afgørende for at undgå negativ sladder og for, at man forholder sig respektfuldt og åbent til hinanden, og hvordan man bedst kan løse arbejdsopgaverne.

“Negativ sladder i krogene om kolleger eller lederes arbejdsindsats er en rigtig dårlig idé. Derimod er det vigtigt at huske, at faglige uenigheder er en naturlig del af samarbejdet på enhver arbejdsplads. Men det er også vigtigt at huske at holde dem på den professionelle bane og lade være med at lade dem blive for personlige,” siger hun. ★

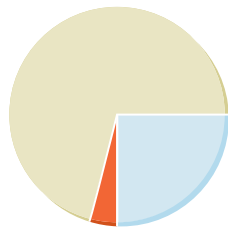
isabelrosado@mail.dk

17

procent af FOAs medlemmer har retningslinjer om sladder på arbejdspladsen.

Kilde: Medlemsundersøgelse, FOA, maj 2013

Sådan sladrer vi

4% siger, at de overvejende deltager i negativ sladder.

25% siger, at de overvejende deltager i positiv sladder.

71% deltager både i positiv og negativ sladder.

Her tæ

nker vi, før vi taler

Siden de indførte en **sladderpolitik** i børnehaven Poppelhuset på Amager, er medarbejderne blevet glattere for at gå på arbejde.

Af Isabel Fluxá Rosado ★ foto: Jørgen True

Læs mere på næste side. →

[bag om ordet]

Sladder er når to personer taler om en tredje person, der ikke er til stede.

Mere tilfredse medarbejdere

Poppelhuset har sammen med 61 andre daginstitutioner i Københavns Kommune deltaget i et pionerprojekt, hvor formålet er mere tilfredse medarbejdere og et lavere sygefravær.

16

Så mange procent er sygefraværet faldet siden 2010 i de 62 institutioner, som har deltaget i Københavns Kommunes pionerprojekt.

Regler for sladder

Når du hører sladder, brok og lignende fra en kollega, er du medansvarlig for at bringe det frem til rette vedkommende, evt. med lederens hjælp, for at undgå misforståelser og sladder.

Kilde: Poppelhusets kommunikationspolitik

“Det er vigtigt, at vi ikke **sladder om forældrene** og taler dem ned. Vi skal selv danne os en holdning og tage det op med dem, hvis vi ser et problem,” siger pædagog Meiken Drachmann Mikkelsen.

Her tænker vi, før vi taler

→ Før var der murren i krogene. Nu møder medarbejderne i børnehaven Poppelhuset gladere på arbejde, end de gjorde for halvandet år siden. En del af forklaringen er, at de som led i et større pionerprojekt om arbejdsmiljø i Københavns Kommune, har indført en sladderpolitik.

Under overskriften *Den glade medarbejder* var det målet at få sygefraværet ned, og det lykkedes også.

Pædagog **Meiken Drachmann Mikkelsen** er arbejdsmiljørepræsentant og har været med fra begyndelsen.

“Vi har fået en masse gode redskaber til at passe bedre på hinanden. Dårlig kommu-

nikation i det daglige kan nemt føre til snak bag ryggen. Nu har vi en regel, der siger, at hvis vi undrer os over noget eller har et fagligt problem, så skal den, man siger det til, tage bolden op og prøve at løse problemet ved at opfordre til at gå til rette vedkommende. Og det skal foregå i en ordentlig tone,” siger hun.

Fra sladder til åben snak

Som et eksempel fortæller Meiken og kollegaen, pædagog **Birte Caspersen**, om en episode mellem de to:

“Birte var ked af noget, jeg havde sagt på en bombastisk måde. Hun fortalte det til en kollega, som med det samme

sagde – skal vi ikke tage fat i Meiken og få rensset luften? Så gik vi alle tre ind på personalekontoret og fik snakket åbent om det. Det viste sig, at vi havde meget forskellige opfattelser af en bestemt situation, og at vores reaktioner bundede i misforståelser.”

Bagefter kunne de mærke, at de nye regler havde en god effekt. Det var ikke bare varm luft med den sladderpolitik.

“Det var så fedt. Vi havde den der følelse: Yes – det fungerer!” siger Meiken.

Birte er helt enig:

“Vi fik forebygget en konflikt. Jeg synes, at reglerne har givet en langt større tryghed, og de frigiver en masse energi.

“Der er forskel på før og nu. Der er **mindre stress** og mere overskud. Det er et mere åbent hus, og folk glæder sig til at gå på arbejde,” siger pædagog Birte Caspersen.

“Hvis noget irriterer eller undrer, så skal vi snakke om det, og vi skal **tale ordentligt** til hinanden,” siger daglig leder Hanne Poulsen.

En god sladderhistorie er altid dejlig. Men nu er vi meget mere bevidste om, når vi sladrer, og at det ikke må sætte vores kolleger i et dårligt lys!

MEIKEN DRACHMANN
MIKKELSEN, PÆDAGOG

Vi ved, at når vi lufter vores frustrationer, skal der ske noget. Det er jo heller ikke altid nemt for den, der bliver sladret til at skulle bære rundt på den viden. Vi er meget mere bevidste om at være omsorgsfulde over for vores kolleger, og det forsøger vi også at give videre til både børn og forældre,” siger hun.

Gladere på arbejde

Daglig leder **Hanne Poulsen** er heller ikke i tvivl om, at en sladderpolitik kan anbefales:

“Det lyder banalt, men det virker,” siger hun.

Som leder gør hun meget ud af at tage medarbejderne med på råd.

“Vi er et team, og hvis noget irriterer eller undrer, så skal vi snakke om det. Ellers kan jeg jo ikke gøre noget ved det.”

På et tidspunkt måtte hun påtage sig

den svære opgave at fortælle en medarbejder, at vedkommende lugtede dårligt.

“Det blev der sladret om. Det var så slemt, at vi måtte lufter ud, og forældrene talte også om det,” siger Meiken.

“Vi tog snakken. Jeg fik sagt det på en ordentlig måde, og vedkommende tog det pænt og gjorde noget ved det,” fortæller Hanne.

Før og nu

De nye regler betyder ikke, at det er forbudt at sladre. Men der er før og nu.

“Vi tænker os mere om, før vi siger noget til hinanden. Det kan godt være, at vi holder flere ting tilbage nu, end vi gjorde før. Vi er i hvert fald mere bevidste om, hvilke ord vi sætter på. Til gengæld er stemningen blevet bedre. Vi går gladere

på arbejde og er mere kreative,” mener Birte.

Når der bliver sladret, skal det være på en sød og positiv måde. Som i:

“Hold da op hvor ser hun godt ud!”

“Vi drager omsorg for hinanden, er nysgerrige og spørger til, hvordan det går. Det gælder kolleger, men også forældrene til de

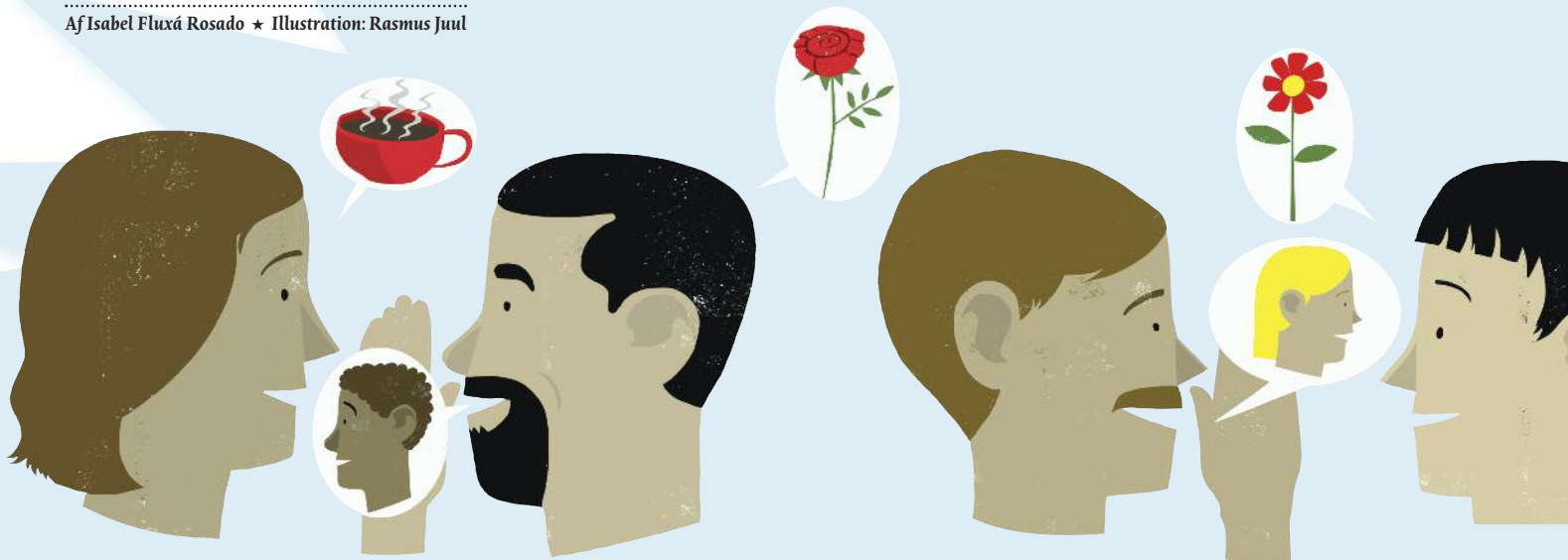
børn, der går i børnehaven. Tidligere kunne vi godt bagtale dem, vi syntes, opførte sig mærkeligt. Nu tager vi snakken med dem på en pæn måde. Det har faktisk også smittet af på, hvordan vi taler derhjemme privat over for familie og venner. Vi taler ordentligt i stedet for at tale ting ned,” siger Meiken. ★

isabelrosado@mail.dk

Sladder på den gode måde

Af Isabel Fluxá Rosado ★ Illustration: Rasmus Juul

1

Vær med til at skabe det gode arbejdsklima. Bliv enig med kollegaer og ledelse om, at det vil I og tag medansvar for, at det sker. Hyld den gode stemning.

2

Fortæl de gode og positive historier. Vær foregangsmand for den gode energi.

3

Lad være med at deltage i den negative sladder. Lad være med at være ondsindet, fordømme, nedgøre og påføre konsekvenser.

4

Grib ind og konfronter dem, der sladder på den negative måde. Anbefal de, der sladder, at tale konstruktivt med dem, de sladder om. Tilbyd evt. at deltage i samtalen.

5

Hvis du hører noget sladder, du ikke bryder dig om at høre, så prøv at begrænse skaden. Skift fokus og vend den om. Spørg: 'Er det nu så slemt?'

6

Forsøg at vende en lukket brokkekultur til en åben kultur, hvor I taler om problemerne og forsøger at løse dem i en god tone.

Sladder er en ventil

Sladder kan ikke undværes på en arbejdsplads, siger sladderforsker Jeanette Lemmergaard.

Af Isabel Fluxá Rosado

Hvilken funktion har sladder?

"Vi tænker automatisk på sladder som noget negativt, usandt, ondsindet. Men sladder er ofte positiv. Det er en del af arbejdslivet på godt og ondt og er med til at binde os sammen. Vi er sociale væsener, og sladder har mange gode funktioner og er faktisk uundværlig for, at en arbejdsplads fungerer. Der sker hele tiden forandringer, og medarbejdere har brug for sladder som en sikkerhedsventil, der sikrer, at arbejdspladsen ikke bryder sammen, når ledelsen kommer med nye tiltag. Så har vi brug for at gå til side i mindre grupper og blive enige om, at det

her var da et tåbeligt udspil. Når vi får lov til at lufte frustrationer i mindre grupper – for eksempel når der sker nedskæringer, fyringer eller nye procedurer – kan vi bedre tackle forandringerne og gradvist vænne os til dem. Det at få luft løser mange problemer i sig selv, og senere ser det måske ikke så tåbeligt ud alligevel.

Er det godt at indføre sladderpolitik på en arbejdsplads?

Det skal man være varsom med. På nogle arbejdspladser må man dårligt nok tale sammen, og det fører ikke noget godt

med sig. Hvis man har et godt arbejdsklima, behøver man oftest ingen regler. For regler avler regler.

Hvad er egentlig forskellen på god og dårlig sladder?

Der er en hårfin balance mellem god og dårlig sladder. For eksempel: En kollega kommer aldrig til tiden. Handler det så om at forstå din kollega eller om at chikanere og hænge vedkommende ud? Vi skal ikke være sladderforskrækkede men huske, at vi bevæger os på en knivsnæ. ★

isabelrosado@mail.dk

7

Hvis en kollega altid er sur og stresset eller brokker sig, så find ud af hvorfor. Måske har vedkommende problemer derhjemme. Støt op og vis omsorg.

8

Efterlev de gode intentioner. Vis, at I gør det i stedet for bare at sige det. Gør det, I siger.

9

Ros, hjælp, anerkend og støt hinanden i hverdagen. Giv et klap på skulderen.

10

Til lederen: Undgå forbud. Vis tilid til medarbejderne. Anerkend de medarbejdere som gør en positiv indsats for at skabe det gode arbejdsklima. Vær den gode rollemodel.

Kilder: Jeanette Lemmergaard, lektor og forsker ved SDU, og Mette Holm, Psykolog, Mind Institute, Aarhus

Positiv
sladder
er de gode
historier.

DELTAGER I FOAS
UNDERSØGELSE
OM SLADDER

Tre gode råd

Charlotte Bredal, arbejdsmiljøkonsulent i FOA:

- 1 Insister på at I får tid i det daglige til **konstruktiv faglig sparring**.
- 2 **Hold fokus** på sagen – det faglige – ikke det personlige.
- 3 **Lyt til hinanden** og prøv at forstå, hvad der er vigtigt for ham eller hende.

Kedeligt liv uden sladder

Sladder giver tryghed, siger psykolog Mette Holm.

Af Isabel Fluxá Rosado

Hvorfor kan vi ikke undgå sladder?

“Mennesket er dybt afhængigt af sociale relationer. Sladder er med til at sætte rammerne for, hvad der er tilladt, og hvad der ikke er, og det giver ro og tryghed. Når vi snakker om andre, så er vi sammen om noget. Sladder er ‘juicen’ på enhver arbejdsplads, og livet bliver hurtigt kedeligt uden. Hvis vi fjerner al sladder, så fjerner vi enhver spænding mellem mennesker. Det er jo interessant, hvordan andre lever deres liv. Når vi følger med i de kendtes liv, er det med til at give os energi ud fra devisen: Bare det var mig – eller godt, det ikke er mig!

Hvad er forskellen på god og dårlig sladder?

Den gode sladder bidrager til, at vi kan hjælpe hinanden og vise omsorg og interesse for hinanden. Den dårlige, negative sladder inlader vi os på for at dæmpe vores egen angst og usikkerhed. Når sladder bliver til bagtalelse og får konsekvenser for den, man sladrer om såsom eksklusion fra fællesskabet, så er det ikke sladder, så er det mobning.

Er det godt at indføre sladderpolitik på en arbejdsplads?

Man begår en fejl, hvis man vælger at indføre forbud på arbejdspladsen. Forbud

skaber trods, og så bliver det mere interessant. Ligesom hvis du siger til din teenager: ‘Du må ikke kysse med drengene’. Sladder vil forekomme alligevel, fordi det er så implicit mellem mennesker. Som leder ved man, at der bliver snakket om én, og det er også i orden.

Det er vigtigst, at man hylder den gode stemning på arbejdspladsen. Og den kan man mærke med det samme. Med eller uden regler. Vi ved godt selv, hvornår vi bidrager til den gode eller den dårlige stemning. Husk også at hvis der bliver sladret om andre, så bliver der også sladret om dig.” ★

isabelrosado@mail.dk →

Hvad er god sladder?

Peter Ørnbo, brandmand, Københavns Brandvæsen:

“Det er de sjove historier og anekdoter fra gamle dage. Også dem der handler om kolleger, som ikke længere er der. De bliver bare bedre for hver gang, vi gentager dem.”

Hanne West, social- og sundhedshjælper, Tårnby Hjemmepleje:

“Når man roser en kollega for at gøre et godt arbejde, selv om vedkommende ikke lige er til stede. Vi har haft en del negativ sladder på grund af dårlig kommunikation mellem ledelse og medarbejdere, men det er ved at vende, for ledelsen er skiftet ud.”

Susanne Evans, social- og sundhedsassistent, Psykiatrisk akutmodtagelse, Roskilde:

“Når man snakker med andre og glæder sig på deres vegne over de gode nyheder. Når de skal giftes eller have børn, har gjort et særligt godt arbejde eller har fået et ekstra tillæg.”

Tina Schwartz, sosu-assistent ved Møllehuset, De Gamles By, København

“Når man bakker hinanden op og taler med kolleger om de ting, andre kolleger gør godt. Jeg oplever ikke selv så meget positiv sladder på min arbejdsplads – det er desværre det negative, der bliver fokuseret mest på.”

Delshad Setarkesh, livredder, Sundby Bad:

“Vi snakker meget om det faglige. Jeg synes ikke, der er meget sladder. Vi kan godt tale om nye vikarer og afløsere, om hvordan vi kan hjælpe dem til at blive bedre. Hvis nogen sladrer om de andres privatliv, for eksempel deres kærestes, så går jeg. Jeg gider ikke høre på det.”

Sladder er i orden når den ...

- **skaber og styrker relationer** – knytter os sammen ved at vise omsorg og tillid til hinanden
- **skaber samhørighed** – ved at føle fællesskab og sammenhold med en gruppe
- **viser reglerne** – når der bliver sladderet om dem, som bryder reglerne. Det fører til selvansagelse og afmåler kodeks for god adfærd
- **giver opmærksomhed** – det at få taletid i en gruppe giver tryk og identitet
- **skaber identitet** – vi får placeret os selv i det sociale hierarki
- **giver en ventil** – der sikrer mod overtryk i en verden med øget kompleksitet.

Det sladrer vi mest om

- 1 Vores leder
- 2 Kolleger der ikke er dygtige nok
- 3 Kolleger der ikke kommer til tiden

Kilder: Jeanette Lemmergaard, lektor og forsker ved SDU, og Mette Holm, psykolog, Mind Institute, Aarhus

[vidste du at]

Op til 2/3 af al samtale er sladder.

INDBO • HUS • BIL • ULYKKE

PÅ UDKIG EFTER **BILLIGE** FORSIKRINGER?

**SPAR OP TIL
8.000 KR. PÅ DINE
FORSIKRINGER**

Det kloge valg: Ring til os nu

Du kan spare helt op til 8.000 kr.* med vores forsikringer – og det er supernemt. Du skal bare ringe, så klarer vi det hele.

Ring 44 39 39 51

– og hør, hvad du kan spare

PenSam **FORSIKRING**

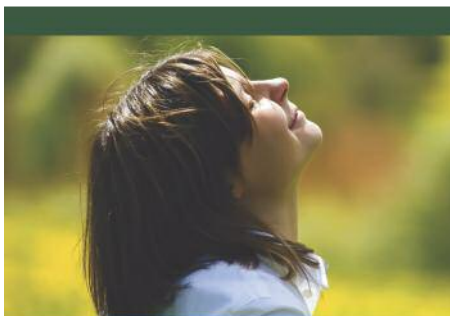
*Baseret på sammenligning i Søndagsavisen uge 14, 2013. Grundlag for PenSam's beregning: Par 35 år m. 2 børn • Ulykke + tandskade, dækning 1 mio. kr. i invaliditet og død • Indbosum 934.000 kr., basisdækning, selvrisko 1.970 kr. • Hus 1-plan, 139 kvm, byggeår 1982, fuldt kombineret dækning (ej elvarme) • Bil (fastpræmie m. kasko) vægt 1.175 kg, selvrisko 4.984 kr. • Priserne er baseret på et gennemsnit for kunder i forskellige landsdele.

Lyst til
noget

Du kan

Mindfulness In:
Positiv Psykologi
Kostvejleder
Sundheds- og Livs-
Massør og Sport
Fitnessinstruktør
certificeret
Personlig Træner
Terapeut
Bestil samlet

Efteruddan-
ning med stor
f

- Læs i hel
- Mulighed for
- Opstart å

Bestil gratis
og læs mere på
Email: info@atwork.dk
Tlf. 44 48

AT WORK
FREMME SUNDHED OG LIVSKVALITET

Social- pædagogik AKADEMI- UDDANNELSE PÅ DELTID

For dig, der arbejder med
udsatte børn og voksne, i
socialpsykiatrien eller med
handicappede.

- Få papir på det, du kan
- Start 27. august
- Ansøgningsfrist 17. juni

**PÆDAGOGUDDANNELSEN
SYDHAVN**

www.sydhavn.ucc.dk

Professionshøjskolen UCC

Bliv pædagogisk assistent på 1 år (PAU/GVU)

For dig over 25 år,
der allerede har
erfaring

- Få merit ved individuel
kompetencevurdering
- Studiestart august og
januar
- Ansøgningsfrist 21. juni
og 21. oktober

**PÆDAGOGUDDANNELSEN
SYDHAVN**

www.sydhavn.ucc.dk

Professionshøjskolen UCC

7 skridt

Der er en vej ud af problemer med arbejdsmiljøet.

Hvis arbejdspladsen er syg

1 Snak med dine nærmeste kolleger og din leder om, hvordan de oplever det, og hvordan I kan forbedre forholdene.

2 Snak med din leder, arbejdsmiljørepræsentant (AMR) eller tillidsrepræsentant (TR) om, hvordan I kan afdække problemet.

3 Se på gruppen af kolleger, ikke på enkelte kolleger: Hvordan kan vi styrke samarbejdet, så vi bedre kan løse vores arbejdsopgaver?

4 Gå åbent og aktivt ind i at finde ud af, hvordan I kommer videre.

5 Tænk over, om der er noget, I umiddelbart kan gøre anderledes. Det kan f.eks. tages op på et team- eller personalemøde.

6 Det kan være en god idé at få friske øjne på problemet udefra. Og det er vigtigt, at den hjælp, I får, kommer fra en, som alle har tillid til. Måske var det en idé at kontakte en ekstern arbejdsmiljørådgiver?

7 Kontakt din lokale FOA-afdeling, hvis problemet fortsat ikke er løst.

FOA har sammen med en række andre organisationer lavet masser af spændende materiale om arbejdsmiljø.

 [Læs mere](#)

www.arbejdsmiljoeb.dk

[vidste du at]

FOA har sammen med bl.a. LO, FTF, KL, Danske Regioner og Arbejdstilsynet lavet 22 anbefalinger til, hvordan man gennemfører gode forandringsprocesser.

 [Læs mere](#)

www.skabgodeforandringer.dk

Faglig førstehjælp

Du kan hente hjælp på: www.foa.dk/skriv 'faglig førstehjælp' i søgefeltet og søg under 'arbejdsmiljø' og 'psykisk arbejdsmiljø'. Se også temaer om psykisk arbejdsmiljø, stress og APV på hjemmesiden.

Kontakt din afdeling

Hvis du har brug for hjælp til at vurdere dit arbejdsmiljø, så kontakt din lokale FOA-afdeling.

Kursen på en halv liter øl

Steen Andersen

er serviceassistent på Nordsjællands Hospital i Hillerød. Han rejser ofte med kammerater til Premier League-kampe i England eller på ferie med sin kæreste. Inden afrejse tjekker han valutakursen på nettet.

"Når jeg er fremme, plejer jeg at se, hvad en halv liter øl koster. Det giver en god fornemmelse af landets priser i forhold til de danske."

På fodboldturene til England er Steens budget begrænset. Han har brug for kontanter til besøg på pub og veksler til pund hos Forex eller Danske Bank inden rejsen.

"Danske Bank er billigere med kursen end Forex, og jeg betaler ikke veksle-gebyr, fordi jeg er kunde i banken."

Steen har både et Visa/Dankort og et MasterCard. Han betaler mest med kort i forretninger og prøver at undgå hæveautomater, fordi hævning koster gebyr.

"En gang, jeg var i Japan med min bedre halvdel, kom jeg mit Visa/Dankort i en automat, men det viste sig, at Visa Europa ikke virker i Japan. Heldigvis havde jeg kontanter, som jeg vekslede til yen. Da jeg kom hjem, skaffede jeg et MasterCard."

Da der er en grænse for, hvor meget man må hæve på hvert kort, er det en fordel at have to.

Spar på valutaen

Du kan spare hundredevis af kroner ved at veksle **ferievaluta** på den billigste måde.

Som hovedregel er det billigst at betale varer eller ydelser i udlandet med Visa/Dankort. Det er billigere end at veksle hjemmefra og betale med kontanter. Det er også billigere end at trække penge i en automat i udlandet. Hævning i automat koster et gebyr, for Visa/Dankort mindst 30 kroner, for MasterCard mindst 50 kroner. Disse to kort er langt de almindeligste.

"I forretninger og turistområder i Vesteuropa kan man langt de fleste steder klare sig med et internationalt betalingskort," siger **Søren Winge**, pressechef hos Nets.

"Når man betaler for transport, kan det være nødvendigt med kontanter. I Tyskland har jeg oplevet, at man ikke kan betale med kort i en taxa," tilføjer han.

I USA og Canada er betalingskort også udbredte. Rejser man derimod i Afrika eller Asien, varierer forholdene, så tjek dem på forhånd.

Når du betaler med kort i udlandet, bliver du somme tider bedt om at vælge, om du vil betale i danske kroner eller i den lokale valuta. Søren Winge siger, at det ofte er dyrest at vælge danske kroner, fordi man da betaler et omregningsgebyr plus et kurstillæg. Vil du spare penge, bør du derfor vælge at betale i den lokale valuta. ★

lis.hornoe@gmail.com

Valuta-duksen

To betalingskort

Et Visa/Dankort og eventuelt et MasterCard. Opbevar dem hver for sig, så du ikke mister dem samtidig. Bruger du mere end 20.000 kroner på en måned, kan ét kort på grund af hævegrænsen være for lidt.

Lidt kontanter

Taxa, kiosk og fast food – ikke alle tager betalingskort, så hav lidt kontanter med. Opbevar dem sikkert, tæt på kroppen.

Hotline til banken

Medbring bankens og Nets' telefonnumre, så du har dem, hvis uheldet er ude.

Tjek lokale forhold

Sæt dig ind i de lokale forhold hjemmefra via web og rejsebøger.

Lomme til kvitteringer

Gem alle kvitteringer og kontroller din konto efter rejsen.

I Tyskland har jeg oplevet, at man ikke kan betale med kort i en taxa.

SØREN WINGE, PRESSECHEF HOS NETS

Gælder kortet endnu?

Der står en udløbsdato på dit betalingskort. Normalt kontakter kortudsteder dig, når udløb nærmer sig. Tjek alligevel i god tid, at kortet er gyldigt.

Vent med underskriften

Somme tider skal du udfylde noget, når du betaler med kort. Udfyld det hele, inden du skriver under.

Hvis du mister dit kort

Mister du kortet eller har mistanke om misbrug, skal du straks kontakte banken. Har den lukket, kan du ringe til Nets, firmaet bag bankernes fælles betalingssystemer.

(+45) 44 89 29 29 for Visa/Dankort og **(+45) 44 89 27 50** for MasterCard.

Er der en hæveautomat?

Du kan tjekke, om der i den givne by på kloden findes en hæveautomat, der tager Visa/Dankort. Tast byen ind på www.visa.com/atmlocator

Spørg bare

Har du et spørgsmål om din privatøkonomi, du gerne vil have svar på? Så send dit spørgsmål til brevkasse@foa.dk, og redaktionen vil kontakte en ekspert, der kan hjælpe dig med at få svar på dit spørgsmål.

23. juni

kan du udfylde dit dagpenge- eller efterlønskort på www.foa.dk. Se oversigt over alle datoer på www.foa.dk/udbetalingsperioder.

Er der ændringer i din pension?

Hvis du er efterløner og får pension udbetalt løbende, er det meget vigtigt, at du sender pensionsspecifikationen til a-kassen hver gang, pensionen stiger, eller du får en engangsbonus.

Elektronisk jobsøgnings-skema

Du kan nu udfylde dit jobsøgningskema elektronisk ligesom dit dagpengekort. Du finder jobsøgningskemaet på www.foa.dk/jobsoegningsskema, hvor du også kan læse en vejledning til skemaet. Husk at sende det ind til os via www.foa.dk, inden du skal til rådhedsamtale.

Nyt job?

Find dit nye job på FOA Job via www.foa.dk/job

Loft over VEU-godtgørelse

Den 1. juli i år indføres et loft over udbetalingen af Voksen- og Efteruddannelsesgodtgørelse (VEU). Loftet betyder, at du eller din arbejdsgiver

højest kan få VEU i 10 uger i alt pr. kalenderår. I dag er der ingen øvre grænse for udbetalingen af VEU.

Tidsbegrænsningen

kommer dog ikke til at gælde de Grundlæggende Voksenuddannelser (GVU) og længerevarende forløb for flygtninge og indvandrere. ★

A-kassens callcenter - en udvidet service til dig

Hvis du har brug for at kontakte a-kassen uden for normal åbningstid, kan du ringe til vores **callcenter på telefon 46 97 10 10**. Vi har åbent mandag til fredag kl. 16-20. Her kan du få hjælp, når du har brug for det. På FOAs hjemmeside - www.foa.dk - kan du finde svar på de spørgsmål, der oftest stilles til a-kassen.

Delegeretmøde 2013

FOAs A-kasse afholder delegeretmøde mandag den 10. december 2013 kl. 15-18 på Scandic Copenhagen, Vester Søgade 6, 1601 København V.

Delegeretmøde svarer til kongressen i forbundet og er den øverste myndighed i FOAs A-kasse. Der afholdes delegeretmøde hvert 3. år i 4. kvartal, hvor man vælger en formand, næstformand og et antal

medlemmer til den politiske ledelse.

Har du forslag til delegeretmødet skal det være indsendt senest 60 dage før delegeretmødet via et lokalt valgmode.

Lokale valgmoder

I august og september bliver der afholdt valgmoder i alle de lokale a-kasser, hvor alle medlemmer af FOAs A-kasse er velkomne.

Dagsordenen for alle valgmoder er:

1. Valg af dirigent
2. Forslag som ønskes behandlet
Valg af delegerede og suppleanter
3. Indstilling af
HB-medlemmer og
HB-suppleanter. ★

Se, hvornår der er valgmoder i din afdeling på www.foasakasse.dk

Brug dit netværk

2 ud af 3 FOA-medlemmer, der får nyt job, får det uden at søge på en annonce. Du kan også bruge FOA Job på siden www.foa.dk/job

Udbetalingsmeddelelsen

kan ses på www.foa.dk/udbetalingsmeddelelse. Du bliver bedt om at logge dig ind først. Du kan bruge dit NemID. Hvis du ikke har et NemID i forvejen, kan du bestille et på www.nemid.nu

758 FOA-medlemmer har mistet dagpengene

Konsekvensen af dagpenge-reformen, hvor dagpengeperioden er sat ned fra 4 til 2 år pr. 1. januar 2013, ser vi nu. Gå ind på www.foa.dk/mistet-dagpengene og læs de aktuelle tal.

Er du i målgruppen for et akutjob?

Så husk at skrive det i din ansøgning, så det tydeligt fremgår. Også meget gerne på dit CV.

på www.foa.dk/mister-du-dagpengene.

KYS DE DYRE LÅN FARVEL

HAR DU ALLEREDE ET DYRT LÅN?

Ring og hør, hvad du kan spare ved at skifte et dyrt lån ud med vores billige lån.

Spar tusindvis af kroner

Skal du købe vaskemaskine, fladskærm eller tøj til børnene, så ring til os. Vi blander os ikke i, hvad du bruger pengene på – og du sparer en masse penge i forhold til dyre forbrugslån med tårnhøje renter.

Beregn dit lån på pensam.dk/lån
– eller ring nu på **44 39 39 56**

PenSam **BANK**

FOAs medlemmer er en broget flok. Her fortæller **Frode Vest Hansen** om sit job. Kan du gætte, hvad han laver?

Folk spørger tit, hvor langt væk jeg har været fra Danmark

De fleste kan se på min uniform, hvad mit arbejde er. Den består af mørkeblå bukser, hvid skjorte og en sort trøje med striber.

Pøs og skanseklædning er fagudtryk, som vi bruger i mit fag.

Walkie-talkien er en fast del af det udstyr, jeg bruger hver dag. Den er vigtig, hvis der opstår problemer.

Når jeg fortæller om mit job, spørger folk tit, hvor langt jeg har været væk fra Danmark. Jeg svarer altid, at jeg har været så langt væk, at jeg kun kom hjem, hvis jeg bevægede mig mod nord.

Der er forskellige grader inden for mit fag, og man får en række certifikater. Uddannelsen tager i alt fem år med praktik.

Jeg går altid i sorte Jaco-sko. Det er de eneste sko, man kan holde ud at være i, når man skynder sig og går meget på arbejdet.

Hvad laver Frode?

Kan han være ...

- Badeassistent
- Buschauffør
- Servicemedarbejder
- Styrmand
- Biblioteksbetjent

Gæt det rigtige svar blandt de 5 muligheder ovenover, og send svaret til quiz@foa.dk senest 27. juni. Så er du med i lodtrækningen om et gavekort til Coop Danmark til en værdi af 250 kroner.

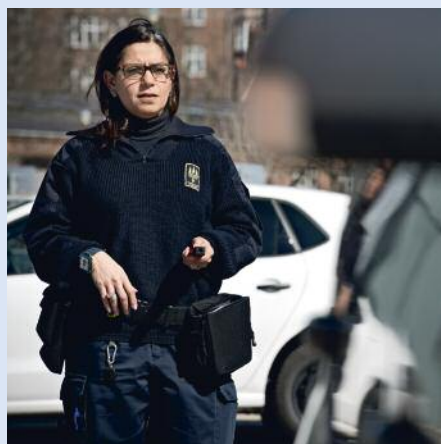
Jeannette Genao og de andre

- Faggruppen parkeringsassistenter tæller 165 medlemmer (april 2013).
- Der findes ingen uddannelse til parkeringsvagt, men i Københavns Kommune, hvor Jeannette Genao arbejder, skal man have kørekort og være god til at skrive og forstå dansk.

[i sidste nummer]

Jeannette Genao er parkeringsvagt

Annette Sindal Engelbrecht, Tornbrinken 31 i Jyderup havde gættet, at Jeannette Genao er parkeringsvagt. Hun blev den heldige vinder af et gavekort til Coop Danmark. Til lykke til Annette.

[cv]

Navn: Jeannette Genao
Job: Parkeringsvagt i Center for Parkering i Københavns Kommune
Medlem af FOA Afd. 1 siden 2012

ZCD skolerne sætter fodspor overalt i Danmark

Den første sammen-
slutning af RAB
registrerede skoler.

- Zoneterapeut uddannelser
- Akupunktur uddannelser
- Massage uddannelser m.fl.

Kontakt skolerne på
www.ZCD.dk

Fællescamping Ungarn 2013

Danske Fælles Rejser

Telefon
50 413 514

Kør
selv

www.danskefaellesrejser.dk

Social- og Sundhedsskolen Syd tilbyder

- Efteruddannelse af ssh modulopdelt:
Modul 1 den 2./9.-20./9. 2013 . kviknr. 13amu47
- Rehabilitering som arbejdsform:
2.-3./9. 2013 . kviknr. 13amu15
- Træning af borger i eget hjem:
4./9.-6./9. 2013 . kviknr. 13amu17
- Forflytningsvejleder:
7.-11./10. + 4.-8./11. kviknr. 13amu9
- Praktikvejleder:
21.-25./10.+18.-22./11. kviknr. 13amu26

Tilmelding via efteruddannelse.dk på ovenstående kviknr.

Vil du se mere så gå ind på skolens hjemmeside www.sosu-syd.dk eller ring til kursusafdelingen på 7333 4300 !

- Social- og sundhedsskolen Syd udbyder i efteråret 2013 en række kurser med fokus på børn og unge med særlige behov. Så hvis du arbejder med denne målgruppe eller bare kunne tænke dig at få viden om området, så klik ind på skolens hjemmeside www.sosu-syd.dk og se mere.
- Har du viden om rehabilitering, og kunne du tænke dig at vide med om den fysiske genoptræning i den sammenhæng, så er kurset "Træning af borgere i eget hjem" et tilbud til dig.

Social- og
Sundhedsskolen Syd

Nu er vi også på Facebook,
se Kursusafdelingen på Social- og Sundhedsskolen Syd

Stil krav til dine arbejdssko

Fødder

Stå uroligt

Står du meget? Bevæg fødderne. Rul fra storetåen til lilletåen og fra hælen til forfoden. Bøj benene, svaj lidt, lav vægtskiftninger. Bevægelse giver blodcirkulation i fødderne.

Brug fodcreme

Hold huden elastisk ved at bruge en fodcreme, f.eks. hver aften inden sengetid. Smør dog aldrig mellem tæerne, da det øger risikoen for svamp.

Drop fodbadet

Et fodbad er skønt, men det udtørre huden på fødderne. Almindelig vask er bedre, f.eks. når du er i brusebad.

Klip negle lige over

Klipper du tånegle ned i siderne, kan du få nedgroede negle med betændelse.

Drop tøflerne

Løse sko som træsko, klipklapper eller badesandaler kan give sene-knuder oven på fødderne og er dårlige arbejdssko. Vælg sko, der sidder fast på foden.

Varme fødder

Skift strømper midt på dagen. Så kan du evt. gå i strømpefødder i middagspausen.

Har du problemer med fødderne, skyldes det sandsynligvis skoene. Men du kan både **stille krav til fodtøjet** og gøre noget selv.

Ikke for tunge

Sko skal være så lette som muligt. Er der krav om sikkerhedssko, så gå efter de letteste typer.

Skoen skal sidde fast på foden

Hvis skoen ikke sidder fast på foden, krummer tæerne sig sammen for at holde fast. Det sker ubevidst. Men senere i tæerne bliver mindre smidige, og med tiden kan der opstå hammertæer, hård hud mv. Desuden giver en løs sko friktion, og det udtørre huden. Resultatet er hård hud, hælle-revner, ligtorne mv.

Størrelsen skal passe

En sko skal være bred nok, høj nok ved tæerne og lang nok, når tæerne er rettet ud. Stil dig på et stykke papir og tegn omridset af dine fødder. Klip dem ud. Papirfoden skal kunne ligge i skoen uden folder, og der skal være ca. 5 mm rutsje-tillæg i længden. Det bruges, når du går.

Sko skal ikke gås til

Sko skal passe, når du køber dem. Du skal føle dig hjemme i dem. Sko skal ikke gås til, for de giver sig sjældent ret meget.

God stødabsorbering

Stødabsorbering aflaster fødderne, så du ikke så nemt får hælpudeproblemer, hælsore, smerter i forfoden, ligtorne mv. Fedtvævet under fødderne bliver slapt med alderen, så knoglerne står hårdere mod underlaget. Derfor skal sko give stødabsorbering.

To par arbejdssko

Det optimale er at have to par arbejdssko, som ikke er ens, og bruge dem skiftevis. Fødderne har godt af variation.

[bag om ordet]

Hammertå: En tå, hvor mellemlid eller yderlid er bøjet, f.eks. fordi senerne er stramme eller leddene er stive. Årsagen er især højhælede sko, for små sko og løse sko.

Lav en skopolitik

Sko, der ikke passer til fødderne, er skyld i mange smerter. "Dårligt skovalg er den primære årsag til, at folk får problemer med fødderne", siger statsaut. fodterapeut **Pia Skov Larsen**, Middelfart. "De får ligtorne, hælrevner, nedsunken forfod, hammer-tæer, ondt i hælen og smerter længere oppe i benene."

Pia Skov Larsen har en fortid som kok: "På min første arbejdsplads brugte jeg træsko uden hælkap, og jeg fik hård hud og hælrevner. Ingen fortalte mig, at det skyldtes træskoene. På min næste arbejdsplads brugte alle lukkede sko, så det gjorde jeg også, og så fik jeg fine hæle igen," fortæller hun.

Forebyggelse. "De fleste tænker ikke så meget over deres sko, før de får ondt i fødderne. En skopolitik er god forebyggelse," siger statsaut. fodterapeut Pia Skov Larsen.

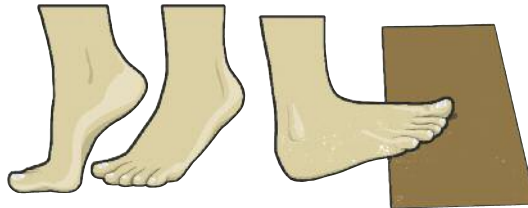
"Jeg synes, man bør lave en skopolitik på arbejdspladsen, der f.eks. kan slå fast: 'Vi bruger arbejdssko, der sidder fast på foden, så fødderne ikke er på overarbejde hele dagen.' En skopolitik vil hjælpe mange på længere sigt, for man tænker ikke så meget over sit fodtøj før den dag, man får ondt," siger hun. Det gælder om at holde fødderne i form og give dem rimelige arbejds-vilkår. ★

Fod-fitness: 3 gode øvelser

1. Spred tæerne så meget, du kan.

3. Stræk foden ud:
○ Stå på tæer – helt op, så svangbuen viser sig tydeligt. Det strækker den store sene under foden.

○ Stå på en trappe med den ene forfod ude på kanten af trinnet. Sænk hælen, så du strækker akillessen. Du har mest vægt på standbenet.

2. Saml en blyant op med tæerne – og slip den igen.

Fodøvelser holder de mange små sener og led i foden smidige. En hammertå forsvinder ikke, men den kan holdes smidig med øvelser, så du ikke får ligtorne på den.

Man skal ikke kunne mærke, at man har sko på. De skal bare være der.

STATSAUT. FODTERAPEUT
PIA SKOV LARSEN

Fodterapi hjælper

Har du smerter i fødderne, kan regelmæssig fodterapi og evt. et indlæg hjælpe. Du kan muligvis få tilskud fra din hjemkommune efter Servicelovens §12 – spørg dig for.

Av, min fod!

Mellem 75 og 80 % af alle voksne oplever fodproblemer.

Terapeuter og plejere

- En 'statsaut. fodterapeut' er autoriseret af Sundhedsstyrelsen og har en anerkendt uddannelse. Find dem på www.lasf.dk eller www.sundhed.dk.
- En 'fodplejer' er ikke en beskyttet titel og har ikke nødvendigvis en relevant uddannelse.

75

procent. Så meget bliver belastningen på forfoden øget, hvis hælen er 7 cm høj.

Penge til tøj skal beskattes

I temaet om arbejdstøj i Fagbladet FOA nr.3, der udkom 2. maj, var der en artikel om "Tøjpenge eller arbejdstøj". Desværre var der en fejl i artiklen.

Hvis man ikke får arbejdstøj stillet til rådighed af arbejdsgiveren, er der i nogle overenskomster mulighed for at få beklædningsgodtgørelse i stedet. I artiklen stod, at beklædningsgodtgørelse er skattefri, men det er ikke rigtigt.

Beklædningsgodtgørelsens størrelse er forskellig - afhængig af om man har fri vask, eller selv skal vaske. FOA har spurgt SKAT, om man kan trække udgiften til at vaske arbejdstøjet fra som en arbejdsbetinget udgift på sin selvangivelse. Ifølge SKAT kan der gå nogle måneder, før FOA får svar. Når svaret kommer fra SKAT, vil der blive oplyst om det på foa.dk og i fagbladet. ★

brlu@foa.dk

Palliativ indsats

Pleje, omsorg og behandling af alvorligt syge og døende i hjemmet, på sygehus og på hospice

Sankt Lukas Hospice udbyder kurset:

Palliativ indsats - pleje, omsorg og behandling af alvorligt syge og døende - i hjemmet, på sygehus og på hospice.

Kurset henvender sig til social- og sundhedsassistenter, som interesserer sig for arbejdet med alvorligt syge og døende mennesker.

Kursets indhold lægger vægt på, at god palliativ indsats handler om omsorg både for patient, pårørende og personale. Indholdet vil omhandle:

- Fysisk symptomlindring
- Psykosocial og åndelig omsorg
- Hvordan personalet kan støtte hinanden

Undervisere er sygeplejersker fra Sankt Lukas Hospice:

Annette Andersen og Karen Mølbak.

Kurset varer i tre dage og foregår den 1., 2. og 3. oktober 2013 fra kl. 8.30 til 15.30 på Bispebjerg Hospitals Uddannelsescenter, Tuborgvej 235, 2400 Kbh. NV

Pris for deltagelse er kr. 2.975.

Tilmelding senest den 19. august 2013 ved indsendelse af nedenstående oplysninger til:

Sankt Lukas Hospice / att. Christa Brønnum

Bernstorffsvej 20, 2900 Hellerup

Tlf. 3945 5117 – e-mail: hospice@sanktlukas.dk

Besked om optagelse udsendes i uge 35

Betaling skal være Sankt Lukas Stiftelsen i hænde senest den 13. september 2013.

Navn:

Stilling:

Adresse:

Postnr./By:

Telefon (privat):

Telefon (arbejde):

Ansættelsessted og adresse:

Hvis din arbejdsgiver betaler kurset SKAL EAN-nummeret oplyses.

DET ER ALDRIG FOR SENT

AT BLIVE SYGEPLEJERSKE

– og har du erfaring og uddannelse inden for sundhedssektoren, er der gode muligheder for at få merit og forkorte din studietid.

DET ER ALDRIG FOR SENT

AT BLIVE PÆDAGOG

– og har du erfaring og uddannelse inden for det pædagogiske område, er der gode muligheder for at få merit og forkorte din studietid.

Opskrifter og gode råd til **ordentlig mad i hverdagen**. I denne måned handler det om rejer, der ikke altid bliver produceret på en miljømæssig forsvarlig måde.

Månedens råvare: Rejer

Rejen er et krebsdyr, og der er mange arter. Danske, friske levende små rejer (fjordrejer) er grå og bliver røde ved kogning. Hesterejer lever på lavt vand med sandbund og er grå-brune med rødtligt skær. Dybhavsrejer er store røde rejer fra de nordlige dybe have, og de bevarer farven ved kogning. Kinarejer og tigerrejer opdrættes, så havområder lægges øde på grund af forurening.

Det er nu muligt at få opdrættede økologiske rejer. MSC, Marine Stewardship Council, er et mærke der opnås for bæredygtigt fiskeri. Optø skaldyrene langsomt i køleskab og brug dem lige så snart, de er optøede. Lad dem dryppe af i en si – de må ikke svømme i saft, for så fordærver de meget hurtigt.

Kylling og grønt fra grill og kartoffelsalat med rejer

Til 4 personer

- 1 hel stor god kylling
- ca. 1 dl olivenolie
- 1 bundt nye gulerødder
- 1 stort romainesalathoved
- ca. 2 spsk. citronsaft eller 1 spsk. hvidvinseddike

Kartoffelsalat:

- 1 kg nye kartofler
- 300 g cremefraiche 9% (syrnet fløde)
- 250 g pillede kogte rejer, f.eks. hesterejer
- 2-3 spsk. purløg
- salt og friskkværnet peber

- Kog kartoflerne møre i let-saltet vand 15-20 min. og pil dem eventuelt. Lad dem køle lidt af og skær dem i skiver.
- Bland cremefraiche med rejer, fint klippet purløg og smag til med salt og peber. Vend de skivede kartofler i salaten.
- Tænd grillen i god tid, 30-60 min. før brug. Læg folie i bunden af grillen. Hæld trækul i en bunke og tænd med en optændingsbriket. Grillen er klar til brug, når overfladen

på kullene er grå, og alle flammer er væk.

Varmen er passende, når man kan holde hånden lige over risten i mindst 5 sekunder og højst 10 sekunder. Spred kullene ud i grillens bund. Læg risten på og lad den blive varm. Risten skal være helt ren.

- Del en hel kylling – brug evt. en fjerkræsaks eller kødkniv. Skær vingespidserne og lårene af. Del lårene i over- og underlår i leddet. Lad brystkødet sidde på resten af skroget.
- Gnid skindet med lidt olie og krydr med salt og peber. Brun kødet på grillen på alle

sider, til det er gyldent og sprødt. Flyt grillristen op, så der ikke er så meget varme – steg kødet færdigt ca. 40 min. og vend jævnligt. Vingespidserne er færdige først, derefter brystkødet og til sidst lårene. Tag stykkerne fra varmen, når de er gennemstegte.

- Skrub gulerødderne og skyl salaten. Gnid gulerødderne i olie. Grill dem på alle sider, 5-10 min. afhængigt af hvor varm grillen er. Salaten skal blot brunes hurtigt og spises lun. Krydr grøntsagerne med lidt ekstra olivenolie, citronsaft eller eddike og krydr med lidt salt.

mad med klinken

Katrine Klinken er faglært kok og ernærings- og husholdningsøkonom og arbejder som madskribent for flere magasiner. Hun har skrevet en stribe kogebøger for børn og voksne.

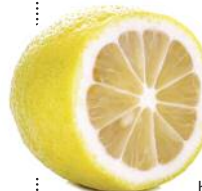
foto: Colourbox

Smid ikke brødrester ud

Daggammelt hvedebrød kan ristes eller blive bagt med f.eks. tomat og ost. Det kan skæres i små tern til brødcROUTONER, ristes i olivenolie og bruges som drys i salater. Tørt brød kan også smuldres til brødkrummer og bruges i frikadellefarsen eller til tykke dip som for eksempel pesto.

Fremhæv madens smag

Tilsmagning er det sidste, vigtige arbejde i køkkenet, inden maden sættes på bordet. Saltmængden skal være tilpas, men med salt gøres det ikke alene. Fremhæv den smag, der allerede er i maden med lidt syrligt som citronsaft eller eddike og lidt sødt fra sukker, honning eller sød eddike. Friske krydderurter giver aroma, der dufter og kan smage både sødt, bittert og syrligt.

Spar penge - køb direkte!

Baby Dan sælger alt til børn fra 0-5 år:

Sikkerhed

Dyner

Madrasser

Tekstiler
- og meget mere!

Kontakt os for et uforpligtende tilbud!

Baby Dan A/S
Niels Bohrs Vej 14
8670 Låsby

Bodil Levinsen 42 13 30 00
Lars Hansen 42 13 30 20

NYHED
institutionssele
275,-
ekskl. moms

Baby Dan har i samarbejde med Hedensted kommune udviklet Dan 3 Selen som lever op til nyeste sikkerhedskrav, men samtidig udsætter brugernes hænder for 75% mindre belastning.

Partistøtte – nej tak!

FOA går ikke ind for, at medlemmerne skal støtte politiske partier over deres kontingent. Hvis det alligevel skulle komme på tale, kan du melde fra på forhånd ved at bruge kuponen herunder.

Kuponen skal sendes til forbundets revisor. På den måde sikrer du dig anonymitet. FOA får kun at vide, hvor mange der har fremlodt sig – ikke hvem.

Frameldingen gælder, indtil du annullerer den. Du behøver derfor ikke indsende kuponen, hvis du allerede har gjort det tidligere.

Hvis du ikke vil klippe i bladet kan du finde kuponen på foa.dk og selv printe den:
www.foa.dk/partistoette

Hvorfor kan jeg ikke fremlode partistøtte online?

Hvert år skal fagforeninger sende en blanket til fremladelse af partistøtte til deres medlemmer. Det står der i "Lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber" fra 1990. Selv om det siden er blevet muligt at underskrive sådan en erklæring online, har politikerne ikke kunnet tage sig sammen til at ændre loven. Du kan finde fremladingskuponen på **www.foa.dk/partistoette** og skrive den ud, hvis du vil undgå at klippe i bladet. Men desværre er du stadig nødt til at købe et frimærke og spadserer ned til postkassen.

Framelding

Jeg ønsker at være fritaget for at betale til politiske partier eller partipolitiske formål i øvrigt over medlemskontingentet.

Cpr.nr. _____

Lokal FOA-afdeling _____

Navn _____

Adresse _____

Postnummer _____

By _____

Dato _____

Underskrift _____

Sendes til Revisionsinstituttet, Skagensgade 1, 2630 Tåstrup
Mærk kuverten: **Erklæring**

FOAs hjemmeside holder altid åbent. Her kan du finde nyttig viden og få et hurtigt overblik over de fordele, du har som medlem af FOA.

Medlemskort med fordele

Vidste du, at dit medlemskort er et LO Plus-kort, der giver dig rabat i mere end 1.500 butikker landet over?

Læs mere

www.foa.dk/medlemskort

Foto: Colourbox

Tillægsforsikring

FOAs tillægsforsikring 'Dagpenge+' er kåret som den bedste lønsikring af Forbrugerrådets blad TÆNK Penge.

Læs mere

www.foa.dk/dagpengeplus

Foto: Colourbox

Ung uden job

Få gode råd til jobsøgning og mød to unge, der har fået job på trods af krisen.

Læs mere

www.foa.dk/ungudenjob

Foto: Niels Åge Skoubo

Kurser for dig

Find de kurser og arrangementer, der ligger tæt på dig – både fagligt og geografisk. På foa.dk kan du se aktuelle tilbud inden for hver af FOAs sektorer. Du kan også søge på kursusportalen, der viser vej til kurser i alt fra demens, pædagogik og fjernvarmeanlæg til Excel, Word og Facebook.

Læs mere

www.foa.dk/kurser

... og meget mere på foa.dk

undersøgelser
 efterløn
 publikationer
 faglig førstehjælp
selvbetjening
 afdelinger overenskomster
FOA ungdom

det sker

FOA/PMF Kbh. Syd
Seniorklubben Piger med Fut i har bestået siden 1994. Vil gerne

have flere medlemmer og forsøger hvert år at sende til medlemmer, der fylder 60, men vi skal måske sætte det

op til 62? Vi kan jo høre, om der er andre seniorklubber, der vil samarbejde om forskellige ture eller foredrag? Kontakt Piger Med Fut i v. formand Doris Andersen på 36 78 63 23/28 31 73 92.

fon. Møder du op i afdelingen 12. juni, sørger vi denne dag for en kop kaffe/te og lidt sødt til ganen, mens du venter. Læs mere på www.foa.dk/frederikshavn eller se Faget nr. 2 – april 2013.

Frederikssund Seniorklub. 18. sept. kl. 13.30 er der foredrag om Irland rundt på cykel – 1.100 km på 4 uger. 23. okt. kl. 13.30 kommer sognepræst ved Frederikssund Kirke Thomas Rønberg og fortæller om at være rresthuspræst på byens Torv. Efter foredraget er der tid til debat.

Holbæk Cykelbanden vil gerne invitere til at deltage i cykling fra FOA Holbæk hver torsdag kl. 18.30.

Bestil publikationer fra FOA og FOAs A-kasse:
www.foa.dk/publikationer

Holstebro Sommerudflugt for pensionister/efterlønnere 28. aug. Afgang kl. 10 fra Enghavens p-plads ved FOA – vi er hjemme igen ca. kl. 17. Læs hele programmet på hjemmesiden. Del-

Frederikshavn Cirkus Dannebrog. I Frederikshavn 30. juni kl. 19 eller Skagen 1. juli kl. 19. Billesalget starter 12. juni kl. 12. Billetter kan købes ved personligt fremmøde i afdelingen eller via tele-

Seniorklubben. 13. aug. kl. 14 er der bankospil og lidt godt til kaffen. I prisen på 45 kr. er indeholdt kaffe/te + 3 plader. Som noget nyt vil der være sidemandsgvinster. Tilmelding senest 6. aug.

skizofre9til5.dk
til dig der møder skizofreni på arbejdet

Mød Tina, der er SOSU-assistent og har skizofreni

Få viden + gode råd

Og følg Camillas blog - om livet med medicin, sort humor og fordomme

Quiz og vind!

Medlemspuls

Medlemspuls er FOAs medlemspanel, som ved hjælp af elektroniske spørgeskemaer hjælper FOA med at få mere viden om medlemmernes holdninger til forskellige spørgsmål.

Der er åbent for nye deltagere, og hver måned trækker vi lod om præmier til deltagerne. Du kan tilmelde dig ved at gå ind på www.foa.dk/medlemspuls

Du skal være medlem af FOA og have en e-mail-adresse.

Du kan vælge mellem et weekendophold for to på et Comwell-hotel i Danmark, en iPod, en gps eller en e-bogslæser.

Vindere i april ...

Hovedpræmien:

• Tina Lindahl Henriksen, Brinksvej 11, 6800 Varde

... og maj:

• Tina Taudahl, Daruplund 33, 2 tv, 2660 Brøndby Strand

Gavekort på 300 kr. til Coop:

- Dorte Enevoldsen Skov, Birkealle 20, 6000 Kolding
- John Madsen, Brorsonsvej 18, 8260 Viby J
- Eva Birgit Qvist Mortensen, Tunøvej 23, 8464 Galten
- Ingrid Vibeke Gravesen, Ahornvej 3, 6900 Skjern
- Bente Nielsen, Skolebakken 5, 8990 Fårup

- Anni Solvejg Petersen, Mjangvej 44, 6470 Sydals
- Karina Skovholm Petersen, Næstvedvej 13, 1., 4100 Ringsted
- Jens Nesager Røge, Ullerupvej 44, 9670 Løgstør
- Britta Susanne Brohus, Tunøvej 17, 9900 Frederikshavn
- Susan Landin Brügge Hansen, Ramsager 68, 3230 Græsted

FOA-afdelinger

FOA - Fag og Arbejde
Stauings Plads 1-3
1790 København V

Telefon: 46 97 26 26
Telefax: 46 97 23 00
foa.dk

Kontortid:
Mandag-torsdag: 8:30-16:00
Fredag: 8:30-15:00

FOA-afdelinger:
Afd. 1: 46 97 11 00
foa1@foa.dk
Bornholm: 46 97 33 13
bornholm@foa.dk
Brønderslev: 46 97 10 30
broenderslev@foa.dk
Esbjerg: 76 10 93 50
esbjerg@foa.dk
Frederikshavn: 46 97 11 70
frederikshavn@foa.dk
Frederikssund: 46 97 12 00
frederikssund@foa.dk
Guldborgsund: 46 97 17 50
guldborgsund@foa.dk
Herning: 46 97 12 60
herning@foa.dk
Hjørring: 46 97 13 46
hjoerring@foa.dk

Holbæk: 46 97 14 00
holbaek@foa.dk
Holstebro: 46 97 14 14
holstebro@foa.dk
Horsens: 46 97 14 55
horsens@foa.dk
Kolding: 46 97 15 76
kolding@foa.dk
KLS: 46 97 15 00
kls@foa.dk
Køge: 46 97 16 00
koege@foa.dk
Lillebælt: 46 97 36 10
lillebaelt@foa.dk
LFS: 35 44 45 46
lfs@lfs.dk
Lolland: 46 97 30 00
lolland@foa.dk

Mariagerfjord: 98 51 21 11
mariagerfjord@foa.dk
Midtsjælland: 46 97 19 70
midtsjaelland@foa.dk
Nordsjælland: 46 97 33 90
nordsj@foa.dk
Nordvestsjælland: 46 97 14 77
nordvestsj@foa.dk
Odense: 46 97 18 00
odense@foa.dk
Randers: 46 97 19 00
randers@foa.dk
Roskilde: 46 97 19 90
roskilde@foa.dk
Silkeborg-Skanderborg:
46 97 20 20
silkeborg-skanderborg@foa.dk

tagerbetaling på 100 kr., som betales i bus-sen. Hvis turen ikke bliver fyldt op, har støttemedlemmer af Seniorklubben mulighed for at deltage. Tilmeldingsfrist senest 14. aug. via hjemmesiden eller på 46 97 14 14.

Horsens

Seniorudflugt 27. aug. til Mariehaven for pensionister og efterlønnere med ægtefælle/samlever. Vi starter med frokost – derpå underholdning med sange til livet af Naborne Helge Engelbrecht og Tommy Rasmussen. Afgang Horsens Bane-gård kl. 11 – forventet hjemkomst kl. 18. Billet-ter kan købes i afd. 8. juli-9. aug. for 75 kr. Læs mere på www.foa.dk/horsens.

Odense

Seniorfællesklub FOA Odense indkalder til ekstraordinær general-forsamling 20. aug. kl. 10 hos FOA, store sal 1. sal, Vesterbro 120, Odense C. Grupperne D og Y må lukke, og der skal vælges ny bestyrelse. Den siddende bestyrelse stiller deres pladser fri.

Tillidsrepræ-sentant?

Find en liste over FOA-medlemmer på din arbejdsplads på www.tillidszonen.dk – dit værktøj i hverdagen

Mariagerfjord

Faggruppeklubben for dagplejere og pædagogmedhjælper afholder 10. sept. kl. 19 i FOAs lokaler Rørholms-gade 8, Hobro foredrag ved fysioterapeut Morten Thastum om problemer med bevægeappa-ratet og hvilke behandlinger og øvelser, der virker. Max. 35 deltagere, så det er først til mølle-princippet, der gælder. Tilmelding se-nest 3. sept. til Bente Munk på 98 54 24 48/ 60 94 53 19.

Pædagogisk Sektor og faggruppeklubben for dagplejere og pæda-gogmedhjælper afhol-der årsmøde 12. sept. i FOAs lokaler Rørholms-

gade 8, Hobro. Kl.18: spisning. Kl.19: Faggrup-peklubben afholder årsmøde. Kl.19.30: Pæ-dagogisk sektor afhol-der årsmøde. Dagsor-den iflg. lovene. Indkom-ne forslag skal være afleveret til bestyrelsen senest 8 dage før års-mødet. Tilmelding se-nest 5.sept. til Jonna Hansen på 27 52 97 01.

Silkeborg-Skan-derborg

Kontoret i Skanderborg holder lukket fra 4. juli-8. aug. begge dage inkl. Al henvendelse skal ske til kontoret i Silkeborg. Der kan træffes aftale på 46 97 20 20. Lego-land 15. og 16. juni: Billetter købes kontant afdelingen til 140 kr. pr. medlem. Børn u. 3 år gratis. Maks. 6 stk. pr. medlem.

Sønderborg

Sønderborg Seniorklub. En kør selv-tur 5. sept. kl. 14 til Jollmands Gaard. Tilmelding 30. maj-30. aug. Debat 26. sept. kl. 13.30 om se-niorers indflydelse på kommunens ældrepoli-tik. Tilmelding 12. aug.-20. sept. Sønnejysk foredrag 10. okt. kl. 14 med journalist Flem-

Læs mere

om arrangementerne på www.fagbladetfoa.dk/ekstra

ming Nielsen. Tilmelding 5. sept.-4.okt. Lotto 7. nov. kl. 14: Tilmelding 7. okt.-1. nov. Juletur til Hamborg 27.-28. nov. Tilmelding 26. sept.-1. nov. Julefrokost 5. dec. Kl. 12.30. Tilmelding 4. nov.-22.nov. Læs mere om arrangementerne på www.foa.dk/soenderborg eller hent et program i afdelingen. Tilmelding på 46 97 34 00 eller mail fagl020@foa.dk.

Sønderjylland

Seniorklubben. 13. juni kl. 14: Tøj-demonstration i FOAs mødelokaler. Tilmelding på 46 97 35 00. senest 6. juni. Som-merferie i juli. 12.-14. aug.: 3-dagstur til Kø-benhavn. 25. sept. kl. 14: demonstration af pulserende magnetfelt-terapi i FOAs mødeloka-ler. Tilmelding på 46 97 35 00 senest 18. sept. Årsprogrammet ligger i afdelingen, se også www.foasyd.dk. Ret til ændringer forbeholdes.

Skive: 46 97 20 80
skive@foa.dk
Social- og Sundhedsafdelingen
sosu@foa.dk 46 97 22 22
Sydfyn: 46 97 27 27
sydfyn@foa.dk
Sydsjælland: 46 97 28 00
sydsj@foa.dk
Sønderborg: 46 97 34 00
soenderborg@foa.dk
Sønderjylland: 46 97 35 00
soenderjylland@foa.dk
Thisted-Morsø: 46 97 29 00
thistedmorsoe@foa.dk
Varde: 75 21 01 00
varde@foa.dk
Vejle: 75 82 52 88
vejle@foa.dk

Viborg: 46 97 30 30
viborg@foa.dk
Aalborg: 46 97 31 31
aalborg@foa.dk
Århus: 89 36 66 66
aarhus@foa.dk

PMF-afdelinger:
PMF afd. 1: 46 97 31 01
pmf-afd1@foa.dk
PMF afd. 4: 43 71 66 90
pmf-afd4@foa.dk
FOA/PMF Kbh. Syd: 46 97 28 50
kbhsyd@foa.dk
PMF Fyn: 46 97 13 13
pmffyn@foa.dk

PenSam
Jørgen Knudsens Vej 2
Postboks 282
3520 Farum

Telefon: 44 39 39 39
Telefax: 44 39 39 40
pensam.dk

om bladet

Forsideillustration:
Jørgen True

Medlem af
Danske Specialmedier

Tilsluttet Specialmediernes
Oplagskontrol

Oplag: 206.000/4. årgang
Tryk: Color Print A/S
ISSN: 1901-0214

Redaktionen sluttet:
4. juni

Indlæg til 'det sker'
sendes til både Dorthe Møller,
dorm@foa.dk og Mark Nixon,
mlix@foa.dk
Frist til nummer 5: 30. juli

Annoncer:
DANSK MEDIAFORSYNING
Telefon: 70 22 40 88
www.dmfnet.dk

Annoncefrist:
Nummer 5: 8. august

Nummer 5 udkommer:
29. august

Udgiver:

Staunings Plads 1-3
1790 København V
Telefon: 46 97 26 26
Telefax: 46 97 22 90
foa.dk · e-mail: foa@foa.dk

Dit fagblad i fire versioner
Vidste du, at dit fagblad udkommer i fire forskellige versioner?

Der er en version til hver af FOAs fire sektorer: På forsiden øverst til venstre står der, hvilken version af bladet der er tale om. Hvis du får en forkert version af bladet, så giv besked til din lokale FOA-afdeling.

quizen

Kan du dit fagblad?

Vær med i lodtrækningen om et **gavekort** til CoopDanmark til en værdi af 250 kroner.

Vi trækker lod blandt de indsendere, der har svaret rigtigt på flest spørgsmål. Du finder alle svar i dette nummer af Fagbladet FOA.

Send dit svar til: brevkasse@foa.dk senest **den 5. juli**.

Du kan også besvare quizen online på www.foa.dk/quiz

Kun medlemmer af FOA kan deltage i lodtrækningen.

Vinder af quizen i Fagbladet FOA nr. 3 blev **Tove Sørensen, Silkeborg**.

1. Hvor mange af FOAs medlemmer har retningslinjer om sladder på deres arbejdsplads?

- A. 5 procent
- B. 17 procent
- C. 28 procent

2. Når serviceassistent Steen Andersen er ude at rejse, tjekker han altid prisen på ...

- A. En espresso
- B. Busbilletter
- C. En halv liter øl

3. Sladder på en arbejdsplads kan ikke undværes, fordi ...

- A. Det mindsker behovet for at spise søde sager.
- B. Det sænker sygefraværet.
- C. Medarbejdere har brug for sladder som en sikkerhedsventil, der sikrer, at arbejdspladsen ikke bryder sammen, når ledelsen kommer med nye tiltag.

4. Susanne Fuglesang fik hjælp af øreakupunktur til at dæmpe sin ...

- A. Astma
- B. Eksamensangst
- C. Kroniske hovedpine

5. Hvor mange timer varer Folkemødet på Bornholm?

- A. 48
- B. 72
- C. 96

6. Her i bladet får du svar på ...

- A. Hvor det er billigst at holde sommerferie.
- B. Om feriepenge bliver modregnet i pensionen.
- C. Hvad FOA gør for sosu-assisterterne på sygehusene.

7. I denne måned skriver Klinken, at det nu er muligt at få ...

- A. Hvidkål man ikke prutter af.
- B. Økologisk opdrættede rejer.
- C. Gule jordbær.

8. Hvad kan der ske, hvis du ikke går i ordenligt fodtøj?

- A. Din holdning bliver slap.
- B. Du risikerer at få ligtorne, hælrevner, nedsunken forfod, hammertæer og smerter længere oppe i benene.
- C. Neglene tager skade og kan blive sorte.

9. Vi er gået tæt på et af billederne i dette nummer af Fagbladet FOA. Kan du se, hvad det forestiller?

- A. En snurretop
- B. En lysestage
- C. En støvsuger

det sker

13.-14. juni

Landsmøde og ledertræf i Nyborg

13.-16. juni

Folkemøde på Bornholm. Læs også side 5.

23. juni

Frist for udfyldelse af dagpengekort.

24. juni

Sankt Hans

29. juni-7. juli

Roskilde Festival.

5.-14. juli

Copenhagen Jazz Festival.

19. juli

Tilmeldingsfrist for Teknik- og Servicesektorens skolekonference

20.-27. juli

Langelandsfestival.

21. juli

Frist for at udfylde dagpengekort

18. august

Frist for at udfylde dagpengekort

7.-11. august

Smukfest i Skanderborg.

29. august

Næste nummer af Fagbladet FOA udkommer

Hjælp Daniel Agger og os med at hylde hverdagens helte

Daniel Agger er kendt for sin uselviske og utrættelige indsats på fodboldbanen. Og på de fleste arbejdspladser er der en som ham, en der altid giver sig 110 %. Vi kalder dem hverdagens helte. Kender du en, du vil hylde som helt, så gør noget ved det nu.

Nominér din helt på VoresHelte.dk

PenSam

praxis

... gør din dag behagelig

Spar op til 30% - På populære modeller til arbejde og fritid!

Stort udvalg af nye modeller og velkendte klassikere. Fodtøj som giver dig følelsen af velvære enten på jobbet eller i fritiden - uden at gå på kompromis med hverken kvalitet eller pris.

Model 25130 Amsterdam

Damesandal med mulighed for indstilling af bagrem og over vristen.
Kvalitet: Imiteret skind med indersål af ægte læder
Hvid: Str. 36 - 42
Normalpris 299,-

Model 25180 Monaco

Sandaler til damer og herrer med velcrolukning.
Kvalitet: Imiteret skind med indersål af ruskind.
Farve: Sort - Hvid
Størrelse: 36 - 46
Normalpris 329,-

Model 25080 Lissabon

Damesandal med tåstrop og velcrolukning.
Kvalitet: Ægte skind
Farve: Sort - Hvid
Størrelse: 36 - 42
Normalpris 349,-

Model 25220 Bari

Damesandal med tåstrop og mulighed for indstilling af bagrem og over vristen.
Kvalitet: Imiteret skind med indersål af ægte læder
Farve: Sand - Rød - Blå
Størrelse: 36 - 42
Normalpris 299,-

Frit valg mellem alle modeller 2 par kun

500,-

Model 25210 Napoli

Ballerinasko til damer med velcrolukning over vristen og lille hæl.
Kvalitet: Imiteret skind
Farve: Hvid
Størrelse: 36 - 41
Normalpris 329,-

Model 25200 Verona

Sportssko til damer med elastiklukning og lille hæl.
Kvalitet: Imiteret skind
Sort: Str. 36 - 41
Hvid: Str. 38 - 41
Normalpris 329,-

Model 25230 - Pisa

Damesandal med velcrolukning.
Kvalitet: Imiteret skind
Farve: Grå/blå - Sort/grå
Størrelser: 36 - 42
Normalpris 229,-

Frit valg - 2 par kun

350,-

Praxis top model - med ekstra bløde såler

Model 25090 - Paris

Damesandal med mulighed for indstilling af bagrem og over vristen.
Kvalitet: Skind med indersål af ægte ruskind
Farve: Blå - Hvid - Sort
Størrelse: 36 - 42
Normalpris 449,-

Frit valg - 2 par kun

750,-

"Da denne model er lille i størrelsen, anbefaler vi, at du tager ét nummer større, end du normalt bruger"

Miks som du vil! - Du kan frit bestille blandt alle modeller og får selvfølgelig rabat på alt - bare du bestiller minimum 2 par. Hvis du bestiller via telefon eller vores hjemmeside, har du mulighed for at betale med Dankort/Mastercard - så sparer du kr. 90,- i efterkravsgebyr til Post Danmark.
- Tilbudet gælder til 30.06.2013 og du har fuld retur- og bytteret inden 30 dage.

Bestil på 97 12 82 82 eller www.praxiswear.dk

Praxis
Hammershusvej 16 i
7400 Herning